

Mare

**'Waar is de tederheid?
En waar is de liefde?'**

Pagina 15

**Bedreigde vleeseters
zijn de pandaberen
van het plantenrijk**

Pagina 7

**Marjolijn van de Gender
wint de Mare Kooyer
Kerstverhalenwedstrijd**

Pagina 8 en 9

**Goed maar goedkoop
kerstdiner? Topchefs
onthullen hun geheim**

Pagina 12 en 13

DE CORPSBAL DIE HET STRAATSCHOFFIE SPEELDE

CISKE

de rat

Lang voordat hij in Leiden rechten ging studeren speelde Adriaan van Maurik de eerste Ciske de Rat in de gelijknamige musical. Mare ging met hem kijken hoe zijn opvolgers het doen.

DOOR ESHA METIARY 'Ik ben toch een beetje nerveus.' In de kleine lobby van de artiesteningang van het Amsterdamse DeLaMar Theater staat Adriaan van Maurik (22) te wachten. Hoewel het negen jaar eerder heel normaal was om backstage te vertoeven bij een grote musicalproductie, kijkt hij nu toch wat onwennig om zich heen.

Totdat hij wordt aangesproken door een jongetje. 'Wauw, jij hebt toch de eerste Ciske gespeeld?' Er verschijnt een grote lach op Van Mauriks gezicht. 'Ja, dat klopt.'

Ciske, dat is Ciske Vrijmoeth, beter bekend als het onhoudbare joch Ciske de Rat. De trilogie over het Amsterdamse straatschoffie van schrijver Piet Bakker verscheen tussen 1941 en 1946.

In het kort: Ciskes varende vader is altijd op zee en zijn moeder kijkt nauwelijks naar hem om. Als zij een boek dat hij van zijn boezemvriend cadeau heeft gekregen in stukken scheurt, ontsteekt hij in blinde woede en gooit een mes naar haar hoofd. Ma is op slag dood. De verfilming uit 1984 betekende de doorbraak van Danny de Munk. Hij zou later ook terugkeren in de eerste reeks musicals, tussen 2007 en 2009. Dit jaar blikt hij opnieuw terug op zijn leven als rat, in de reprise van de musical die tot eind februari in DeLaMar is te zien.

Daar heeft het nieuws dat een van de eerste Ciskes backstage

rondloopt zich als een lopend vuurtje verspreid. Van alle kanten komen acteurs aangesneld. Ook De Munk komt even kijken. In plat Amsterdams: 'Hé, da's lang geleejuh!' Regisseur Simone van Gog neemt Van Maurik mee het toneel op. Alsof het de dag van gisteren is, zet hij de eerste noten van 'Amsterdam, héé pak me dan!' in: 'Grote mensen moeten altijd commanderen, doen altijd net of ik een kind ben van drie. Ik háát grote mensen, want weten ze dan niet, het is hier toch wel mooi een dé-má-cró-tie!'

Glimlachend kijkt Van Gog toe. 'Samen met de andere Ciske, Gijs Blom, heeft hij de rol gevormd. Ze pikten snel dingen op en hadden een bepaalde theaterintelligentie waar je heel fijn mee kon werken.'

Als kind speelde Van Maurik al bij de Haarlemse jeugdtheaterschool 'Mamagaai'. 'Maar pas op de middelbare school zei een muziekdocent: je moet er wat mee doen.' Hij deed auditie voor Tarzan, maar werd het niet omdat hij te groot was. 'Maar ze wilden me graag voor Ciske.' Zo belandde hij in *Krijg toch allemaal de kolere*,

een talentenjacht van de AVRO. Met nog drie anderen won hij.

'Tietjanberenlul! Hoerenjong!' Tijdens de laatste doorloop staat een keurig blond jongetje te schelden. Het is de vijfde Ciske, Jules (10), die vanavond zijn première beleeft. 'Ik wil die T horen!' roept Van Gog: het Amsterdamse accent moet dikker. Van Maurik: 'Je hoort dat hij een beetje slist, waarschijnlijk omdat hij nerveus is.' Had hij zelf last van zenuwen? 'Mwoah. Ik werd na school opgehaald en bracht hele dagen in het theater door.' Van Gog: 'Nu mogen

ze van de wet per avond maar vier uur in het theater zijn.'

In 2008 zwaaide hij af in een uitverkocht Carré. 'Ik dacht mijn roeping te hebben gevonden. Na de middelbare school deed ik auditie voor twee toneelscholen.' Na te zijn afgewezen, ging hij rechten studeren in Leiden. 'Het was voor mij altijd óf voor de schermen, óf totaal iets anders. Want achter de schermen zou ik alleen maar jaloers naar het podium kijken, omdat ik daar had kunnen staan.'

> Verder lezen op pagina 6

Let op! **Mare** zoekt een stagiair(e)

Interesse in journalistiek? Bij *Mare* is plaats voor een stagiair(e), 3 tot 4 dagen per week. Mail sollicitatie, cv en artikelen naar frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Laatste **Mare** van dit kalenderjaar

Dit is de laatste *Mare* van 2016. Nummer 15 zal verschijnen op 19 januari 2017. De redactie wenst iedereen prettige feestdagen en een gelukkig nieuwjaar.

Excuses van daders bekladde gaybrapad

De studenten van Quintus hebben hun excuses aangeboden bij het COC. De universiteitsraad vraagt om sancties, het college wacht het politieonderzoek af.

Verhuizen, maar wel met grote tegenzin

De opleiding International Studies moet naar het Wijnhavencomplex in Den Haag, maar medewerkers zijn oneens met de ruimtes die ze krijgen.

Pagina 4

Pagina 5

Bandirah Pagina 16

Geen commentaar

Klaarstoomcursus

DOOR VINCENT BONGERS 'Hey! Let op je houding!', maant een strenge docent in een witte doktersjas. 'En zorg dat je kleding piekfijn in orde is. Die das zit niet goed, dat kan ik hiervandaan al zien. Zo kom je nooit binnen.'

'En jij daar. Ja, jij in de hoek. Wat betekent 'discombobulated'* eigenlijk? Gebruik het woord eens in een zin. En vanmiddag duiken we op de nodige wiskunde en biologie. En laten we al een voorschot nemen op correcte *bedside manners*, we doen een rollenspel. Nee, nee, nee. Hier gaat het al gelijk fout. Je moet de patiënt altijd serieus nemen. Dus niet in lachen uitbarsten als iemand met overgewicht klaagt over kortademigheid.'

Mogelijk verloopt een cursusdag voor scholieren die in Leiden geneeskunde willen studeren wel zo. In ieder geval zijn er talloze mogelijkheden voor aankomende studenten om zich te prepareren op de strenge selectie.

Allerlei bedrijfjes bieden stoomcursussen aan, blijkt uit een onderzoek van de NOS. Vooral om scholieren een grotere kans te geven om de slag bij geneeskunde te overleven, maar er wordt ook hulp geboden voor de selectie bij andere studies met een fixus.

De prijzen van de hulpdiensten lopen uiteen van 45 euro voor een adviesessie, tot 425 euro voor een tweedaagse cursus – de lunch is dan wel inbegrepen.

Al deze ondernemers floreren omdat selectie steeds belangrijker wordt. Minister Bussemaker van Onderwijs bedacht dat het maar eens afgelopen moest zijn met dat suffe geloot voor een plekje. Voer een andere vorm van selectie in zodat de juiste student bij de juiste studie terecht komt, was haar idee. De minister heeft dan toch

ook geen bezwaar tegen de opkomst van de stoomcursussen?

Maar, oh, jee. Jet vindt de eerste hulp bij selectie 'ongewenst'. Er dreigt alweer een enorme tweedeling in de maatschappij, krokodillentraant ze. Rijke ballen kunnen een cursus betalen, arme sloebers niet, en dat is niet eerlijk.

Maar, wacht eens even. Was Bussemaker nou niet de specialist in het opwerpen van drempels in het hoger onderwijs? Bijvoorbeeld door het leenstelsel in te voeren?

Eh, ja. En is zij niet de vurige voorvechtster van excellentie?

Zeker. Zijn er eindelijk door haar zo gewenste *competente rebellen* die hun geld omzetten in kennis, is het weer niet goed.

In plaats van 'hup handelsgeest hup' te juichen, baalt er zelfs van 'dat ze bedrijven niet kan verbieden een selectietraining te ontwikkelen'.

Ze vindt dat de universiteiten zelf de scholieren moeten helpen en cursusdagen organiseren om de aankomende studenten te drillen. Zo kennen we de minister weer. Schuif die rekening maar door.

Dat klinkt de universiteiten bekend in de oren. Want exact hetzelfde gebeurt er nu met het studievoorschot. Academies werken zich in de rode cijfers om het onderwijs te intensiveren, en moeten maar afwachten of ze dat geld terugkrijgen uit Den Haag.

Want na de verkiezingen en formatie is Bussemaker waarschijnlijk verdwenen. Tenzij de PvdA nog gereanimeerd wordt, maar dat zit vast niet in het selectiecursuspakket.

* betekent zoiets als 'in de war brengen': *The entire academic community is discombobulated by Bussemaker's policies.*

Colofon

Redactie-adres Reuvenplaats 3, 2311 BE Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
Website mareonline.nl
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 15000
Hoofdreductie
Frank Provoost frank.provoost@mare.leidenuniv.nl
Redactie
Vincent Bongers vbongers@mare.leidenuniv.nl
Bart Braun bbraun@mare.leidenuniv.nl
Anoushka Kloosterman a.skloosterman@mare.leidenuniv.nl
Marleen van Wesel h.g.van.wesel@mare.leidenuniv.nl
Medewerkers
Fernke Blommaert · Mattijn de Groot · Holger Gzella ·
Marit de Roij · Benjamin Sprecher
Fotografie Taco van der Eb · Marc de Haan
Illustraties Bas van der Schot · Bandirah · Silas.nl
Basisontwerp Roeland Segaar, Dokwerk Communicatie
Art direction en vormgeving Marcel van den Berg
Drukwerk Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk
Advertenties Bureau van Vliet B.V.
Postbus 20 2040 AA Zandvoort
Telefoon 023 - 571 47 45
Redactieraad
Prof. dr. J.C. de Jong (voorzitter) · Prof. dr. F. Israel (vice-voorzitter) · Birgül Açiksoz · Joline Cramer ·
drs. Bart Funnekotter · drs. Malou van Hintum ·
mr. Folkert Jensma · Merian Kuipers · Josephine Say ·
Prof. dr. Nico Schrijver · Marieke Vinkenog ·
Dr. Hans Vollaard · Christian van der Woude
Jaarabonnementen
Een jaarabonnement op *Mare* loopt van september t/m juni. Belangstellenden kunnen *Mare* thuisgestuurd krijgen door €35 over te maken op IBAN NL68RAB00103257950 ten name van Universiteit Leiden (o.v.v. *Mare* en SAP-nummer 6200092091) en vervolgens een bevestigingsmail met daarin hun adres te sturen naar redactie@mare.leidenuniv.nl. Studenten betalen €25.
Ter controle graag in de bevestigingsmail ook het studentnummer vermelden.
Adreswijzigingen
Alleen schriftelijk met postwikkelt.
Klachten en opmerkingen over de toezending van *Mare* 071-5277272.
Mededelingen voor het op donderdag verschijnende nummer moeten uiterlijk de voorafgaande donderdag 16.00 uur in het bezit van de redactie zijn.
ISSN 0166-3690

Column

Tijd en toewijding

De Duitse filosoof Hans Blumenberg (1920-1996) mocht zich, hoewel voorzien van het roomse doopsel, vanwege zijn halfjoodse achtergrond in het Derde Rijk niet aan openbare universiteiten inschrijven. Bij gebrek aan beter studeerde hij theologie aan kerkelijke hogescholen, tot dat het ook daarmee afgelopen was.

Later werkte hij elke week één nacht door om al die verloren jaren te compenseren en trok hij zich daarnaast vanaf omstreeks 1970 helemaal terug uit het conferentie- en beleidscircuit; hij wist dat lezen belangrijker is dan scoren. De spanning van levenstijd en wereltijd werd zijn grote thema.

Ook ik houd van de nacht, en mijn proefschrift van lang geleden draagt bewust de titel *Lebenszeit und Ewigkeit*. In tegenstelling tot Blumenberg ben ik echter nooit ontvreemd geraakt van het katholicisme en beschouw ik mijn eigen studie theologie bepaald niet als tijdsverspilling, vooral omdat die zich grotendeels in Rome afspeelde en tot diepe vriendschappen heeft geleid.

Wat mij onverwachts als eerste papist na 430 jaar op de Leidse leerstoel Hebreuws heeft gekatapulteerd, was in wezen een goede benoemingsadviescommissie 'met een nog betere voorzitter' (om diezelfde voorzitter te citeren). De rest is ijdelruit-materiaal voor een autobiografie.

Net als mijn landgenoot koester ik wel een zekere obsessie met de verstrikkende tijd. De betekenis van alles wat uit dit leven voortvloeit, zit hem in de eenmaligheid. Toch kan geen wetenschap de contradictie oplossen tussen het oneindige streven van de geest en de universele ervaring van ouderdom, ziekte en dood. Vanwege de hoeveelheid mogelijkheden lijkt het ondanks de gestegen levensverwachting zelfs steeds sneller te gaan.

Om de oriëntatie niet kwijt te raken, kan men zich het beste op het beproefde richten. Voor mij is dat de dagelijkse, louterende omgang met de primaire bronnen en een vaarwel aan de nutteloze ambitie om al die zich herhalende secundaire literatuur na te jagen, conform een van de beste muzikale 'huis- en levensregels' van Schumann: ga meer met de partituren om dan met de virtuelen. Tevens moeten de helderste momenten gewijd worden aan de waardevolste activiteiten. Dat vergt soms

compromisloze keuzes om de drie pilen van een goed leven – autonomie, bezig zijn met intrinsiek zinvolle dingen en iets voor degenen betekenen die het meeste aan je hebben – in balans te houden.

Eigenlijk zouden deze drie aspecten juist op de universiteit uitstekend gerealiseerd kunnen worden; dat het vaak anders uitpakt, komt door controle, bezigheidstherapie en beoordelingen volgens volstrekt onwetenschappelijke standaarden. Desalniettemin zijn de geluksmomenten onuitroeibaar.

Het is als een diepzinnige parabel uit de Byzantijnse roman *Barlaam en Joasaf*. (De grondslag ervan gaat, onder meer via een Arabische vertaling, terug op het leven van Boeddha en heeft zich in de middeleeuwen in talrijke lokale versies verspreid – een schitterend voorbeeld van de reikwijdte van de kleine letteren.)

Een man wordt door een woeste eenhoorn achtervolgd, valt bij zijn vlucht in een bodemloze put met een vurige draak erin en redt zich op het allerlaatste moment door naar een boom te grijpen. Hij waant zich zeker, maar twee muizen, wit en zwart, knagen aan de wortels. Zo hangt hij tussen aarde en afgrond, kijkt omlaag, kijkt omhoog en is ten einde raad. De eenhoorn symboliseert de dood, de put de wereld, de draak de hel, de boom het leven en de muizen de tijd, dag en nacht. Maar uit een bijenkorf hoog in de boom druipt honing; hij vangt één druppeltje op, proeft de ongekende zoetheit van het leven en vergeet alles.

Dat effect lijkt op de ervaring van de wetenschapper in de tredmolen: opgejaagd door de werkdruk, hangend boven een reorganisatie en blootgesteld aan wanbeleid en willekeur. En toch, de zaligheid die ontbrandt als een samenhang zich plots voordoet, is onvergankelijk. Zulke momenten zullen blijven ontstaan, maar men moet stug vechten om door lezen, denken, schrijven, doceren en intellectuele kwaliteit steeds voorop te stellen de nodige ruimte te scheppen. Daarvoor is Blumenberg beslist een beter rolmodel dan een of andere *busybody*.

HOLGER GZELLA is hoogleraar Hebreeuwse en Aramese taal- en letterkunde

Sharia is niet per se stenigen

Islamitische studentenvereniging wil ook niet-moslims trekken

De islamitische studentenvereniging Sabr hield een lezing over islamitisch recht. 'Dit is echt *súperfiqh*.'

DOOR MARLEEN VAN WESEL 'Salaam aleikum', verwelkomt Sabr-bestuurslid Lamyae Moutahhir (22, fiscaal recht) het publiek bij de lezing 'Rechter of imam? De hedendaagse toepassing van het islamitisch recht'. 'We zijn een islamitische studentenvereniging', zegt bestuurslid Siham Achahboun (21, psychologie). 'Maar het is de bedoeling dat ook niet-moslims naar onze activiteiten komen. Er komen regelmatig christelijke studenten.' 'We houden ook vaak workshops, zoals laatst henna of kalligrafie', vertelt bestuurslid Noor Ismail (22, geneeskunde). 'En lezingen over stress, of onderwerpen vanuit onze eigen studies', vult Achahboun aan.

Na het voorlezen van een hadid kondigt Moutahhir mr. Arshad Muradin aan, die aan de Leidse rechtenfaculteit promotieonderzoek doet naar informele geschilbeslechting in de islamitische gemeenschap. 'Over drie kwartier is er *insjallah* pauze', zegt Moutahhir nog.

Muradin: 'Sharia betekent: het Goddelijke Plan. De *fiqh* is het gehele juridische corpus dat erbij hoort.' Het is geen volledig rechtssysteem, benadrukt hij. 'De sharia ontstond in een primitievere tijd. De vijf gebeden blijven altijd van toepassing: dat worden er nooit vier of zes. Maar kwesties als orgaandonatie, daar had niemand aan gedacht.'

In de pauze worden volop discussies gevoerd, over allerlei ethische dilemma's. En er zijn hapjes. 'Altijd', zegt Achahboun. 'Meestal iets zelfgemaakt, vanuit onze culturele achtergronden. Marokkaanse cake bijvoorbeeld, of iets uit Turkije of Irak.' Deze keer liggen er ook pepernoten. 'Hier kwam ik voor', zegt Sinan Kula

(21, politicologie), die pas sinds vanavond lid is. En dan serieus over de lezing: 'Nederlanders schrikken als je over sharia begint, alsof je mensen wil stenigen. Maar sharia niet afwijzen, is nog heel wat anders dan voor het fundamentele gedeelte zijn.'

Na de pauze legt Muradin uit hoe een islamitisch huwelijk meestal wordt gesloten: 'Eerst voor de Nederlandse wet, daarna bij een imam of het wordt meteen bij het consulaat van het land van herkomst ingeschreven.' Zijn verhaal wordt regelmatig onderbroken door vragen. Is een Nederlands wettelijk huwelijk eigenlijk verplicht? Hoe zit het bijvoorbeeld met meerdere vrouwen? Muradin is onder de indruk. 'Niet allemaal mijn terrein, wel érg interessant.' Intussen wil Achahboun

weten wat die combinatie van formele en informele huwelijksvoltrekkingen met *fiqh* te maken heeft. 'Dit is echt *súperfiqh*', garandeert Muradin. 'Want hoe worden de rechten van de betrokkenen beschermd als een huwelijk misgaat?' Met het uitspreken van de *talaq* kan een man zijn huwelijk beëindigen. 'Opgaaf van redenen is niet nodig, maar voor alle duidelijkheid: dit zijn goddelijke wetten, geen spelletjes. Om misbruik tegen te gaan blijft de man financieel verantwoordelijk. Een vrouw kan op haar beurt de *taliq* realiseren via de rechter, maar dát kan alleen op bepaalde gronden. Een andere mogelijkheid voor de vrouw is de *khul*, maar daar moet de man dan mee instemmen, bijvoorbeeld nadat de vrouw hem compenseert.'

Hij noemt voorbeelden van vrouwen die na hun formele scheiding via de Nederlandse rechter ook hun islamitische huwelijk wilden ontbinden. 'Een vrouw zat volgens haar advocaten gevangen in een religieus huwelijk. De rechter oordeelde toen dat de man de *talaq* wel móest uitspreken', zegt Muradin.

'In Engeland is het mogelijk om zulke geschillen *outside the courtroom* op te lossen, bijvoorbeeld in een sharierechtbank. In Nederland kunnen wij academici met de rechters meedenken: het initiatief kwam hier helemaal niet van de man. Hij kon bovendien het verplichte bedrag uit de *talaq* niet betalen. Later oordeelde de rechter in een andere zaak dan ook dat het via de *khul* moest.'

Kuise seks

Marlisa den Hartog (24) won de Volkskrant-IISG-scriptieprijs voor haar onderzoek naar seks in de Middeleeuwen.

Hoe werd daar toen over geschreven? 'Voorzichtig en in metaforen. In een theologische tekst was het meest expliciete dat ik tegenkwam een beschrijving van een vrouw die bovenop de man zat. Dat zou slecht zijn, want het brengt de verhouding tussen actief en passief in de war. Verder wilde de auteur de lezer natuurlijk niet op ideeën brengen.

'Een wetenschappelijke tekst moest natuurlijk wel wat explicieter geformuleerd worden. Daarin is het interessant om te zien dat de opgewondenheid van de man wél duidelijk beschreven wordt, maar die van de vrouw niet. Dat was minder belangrijk, volgens de auteur, voor de voortplanting zelfs onnodig.

'Ik analyseerde ook een neoplatons traktaat, een ridderroman en een novella, waarin sociaal-realistische verhalen staan. Daarin en in de ridderroman vond ik metaforen als: de ingang van de Turk in Constantinopel. Of: de merrie haver geven; lopen in de tuinen van Venus; de intocht van de Paus in Rome. Door de context weet je wel waarover het gaat. Het kraaien van de haan verwees bijvoorbeeld naar een orgasme: "Hij liet zijn haan vijf keer kraaien".'

Vond je verder veel verschillen tussen de bronnen?

'Een heleboel. Iedere auteur schreef natuurlijk voor zijn eigen publiek. Medische bronnen zijn heel wetenschappelijk geschreven, ridderromans eerder erotisch en novella's meer pornografisch: heel bot en expliciet. Tegelijkertijd vond ik overlap: een medische anekdote in een novella; of wat theologie in het medische discours. Daarin werd over anale seks niet alleen geschreven dat het ongezond was, maar ook dat het inging tegen de "Goddelijke majesteit", zoals ze dat noemden.

'Er werd vooral op een negatieve manier over seksualiteit geschreven. Volgens het neoplatons traktaat hield seks de spirituele opgang naar God tegen: je moest zo kuis mogelijk leven. Ridderromans verschilden nog het meest van de rest: die zijn wat positiever. Daarin heeft seks ook te maken met intimiteit, liefdesrelaties en romantiek. Het is niet per se zondig of schadelijk.'

Hoe dacht men er echt over?

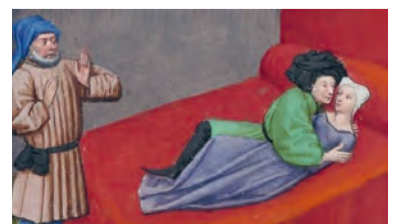
'Dat blijft lastig, zeker voor de gewone mensen. Deze teksten werden vooral gelezen door de elite. Ik denk dat men er in elk geval voorzichtig mee omging. Ook in de ridderroman benadrukte de auteur dat vrouwen, die seks hadden buiten het huwelijk, hoorden bij de tijd waarin het verhaal zich afspeelde. Vrouwen van nu zouden dat nooit meer zo doen.'

Echt niet?

'Het ideaal was zo kuis mogelijk leven. Voor mannen lag het wat ingewikkelder: volgens de ridderroman en de novella draagt seksuele activiteit bij aan mannelijkheid. De medische en theologische literatuur adviseert toch daar meer rationeel mee om te gaan, zodat de eer niet in het gedrang komt.

'Vanaf januari ga ik hier als promovenda mee verder. Uit brieven van de elite, humanisten zoals Machiavelli, maar ook vrouwen, wil ik meer te weten komen over hoe mensen zélf dachten. En ik breid de periode uit tot 1550: toen kwam dat genre op. Begin zestiende eeuw schreef Pietro Aretino in de *I Modi* heel erotische sonnetten, mét plaatjes.'

MARLISA DEN HARTOG, *The pleasure that is taken in bed. Perceptions of sexual desire and sexual identity in Italy, 1450-1500*

Frutti di Mare

Pubquizen tegen de professoren

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN 'Sorry', zegt quizmaster Ralf Boland tegen het propvolle restaurant in het Gorlaeus Laboratorium. 'Dit volgende nummer kan grof zijn.' Hij drukt op de knop. 'Ameri-i-icaaa...' galmt de muziek vanuit de speakers door de zaal. De helft van de veertig pubquiz-teams herkent het meteen. 'America! Fuck yeah!' juichen ze mee.

Het team Unicorns on LSD van internationale studenten - niet uit Amerika

- kijkt stomverbaasd. Ze hebben geen idee bij welke film dit nummer hoort. 'Was het van *Team America*?' vragen ze als de ronde voorbij is. Dat klopt. 'Toch goed dus! Nee. Nog nooit gezien.'

De teams deden vrijdag mee aan de 'Beat the Professor-Pubquiz' op de bètafaculteit. Veertig teams van maximaal vijf personen zitten aan ronde tafeltjes. Sommigen zijn verkleed, met nepsporen, badjassen, gouden capes of kar-

tonnen hoedjes. Vrijwilligers lopen rond met frisdrank en pitchers bier. Het gros is bètastudent. Een stuk of vijftien doen een PhD. En er zijn welgeteld vier professoren.

Team Zeezout bestaat uit vijf studenten. Ze hebben badjassen aangedaan en petten achterstevoren opgezet. Het gaat wel goed, zeggen ze. Vorig jaar deden ze ook mee, maar dan apart. Ze zaten samen in een commissie en besloten samen mee te doen. 'We zijn gewoon de coolste mensen', zegt Michiel Christiaansen (biofarmaceutische wetenschappen). Ze heten Team Zeezout omdat ze de week ervoor met zijn allen op het gelijknamige feestje in Gebr. de Nobel waren.

'Hoeveel regionen heeft een dartboard?' vraagt Boland. De vraag levert verwarring op. De zaal murmelt. Wat bedoelt hij met een regio? 'Als je een dartpijlje gooit, en je krijgt punten, is het een regio', verduidelijkt de presentator.

Hoogleraar moleculaire biotechnologie Gilles van Wezel was al begonnen met het uittekenen van een dartboard, zegt hij. Zo rekende hij uit dat het 82 regionen heeft. 'Maar mijn teamgenoten hadden het allang opgeschreven. Ze hebben me dit voor niks laten doen.'

'Ik verlies dit altijd van mijn aio's of studenten', zegt Van Wezel. Team Zonder Fokkes bestaat uit hem, Ionica Smeets

(hoogleraar wetenschapscommunicatie), Annemarie Meijer (hoogleraar immunologie), universitair docent Marcel Schaaf en postdoc Michiel van der Vaart.

'We zitten veel te veel te discussiëren', zegt Smeets. Ze wijst op een tekening van een molecuulformule die Van Wezel maakte bij de vraag waar de structuur C17H21NO4 voor staat. Antwoord: cocaïne. 'Wij zaten te debatteren waar de methyl nou moest... we hadden hem wel fout', lacht ze. Ze maakt zich geen zorgen. 'We hebben nu vier rondes gehad, en we hebben 36 punten. Dat is toch een negen.'

Team Walter en Thom zijn met zijn tweeën het kleinst. 'Het gaat heel slecht', zegt Thom Beeren (moleculaire biologie) met een grijns. Eigenlijk zijn ze het grootste team, legt Walter van der Does (afgestudeerd) uit. 'Zo groot, dat we moesten opsplitsen. De rest zit aan de andere kant van de zaal.' Van de muziekrunde wisten we er misschien twee', zegt Beeren. De plaatjesronde, waarbij ze logo's moesten identificeren, ging wel weer makkelijk. Alleen het rode V-vormige logo van Tesla konden ze niet plaatsen.

Team Dino, met daarin Van Wezels PhD-studenten, wint uiteindelijk de quiz, met 70,5 punten van de 80. De prijs: een universitaire koffiebeker, kerstkransjes en een fles champagne.

'Ik verlies dit altijd van mijn aio's of studenten.' Foto Taco van der Eb

Nieuws

Nakijktermijn

De universiteitsraad wil graag dat de regeling rond de nakijktermijn van tentamens wordt aangescherpt. Er staan vijftien werkdagen voor het nakijken van een tentamen. Maar studenten krijgen lang niet altijd, of pas heel laat, te horen dat ze langer op hun cijfer moeten wachten. Dat gaat nu veranderen. Maandag werden de onderwijs- en examenregelingen (OERen) besproken in de raad. Kersverse vice-rector Hester Bijl: 'Als een docent de nakijktermijn overschrijdt, dan moet de student daarover geïnformeerd worden. En wel binnen deze termijn van vijftien dagen. Ook moet de student te horen krijgen wanneer het cijfer dan wel kan worden verwacht. Wij zijn er niet zo'n voorstander van om aan een verlenging een termijn te verbinden en deze op te nemen in de regeling.'

Pop-up-UB weer open

De pop-up-UB aan de Oude Rijn is opnieuw geopend. Studenten Jonath Lijftogt (politicologie) en Nelleke Hijmans (internationale betrekkingen) begonnen deze herfst tijdens de tentamens een alternatief voor de Universiteitsbibliotheek. Nog tot 22 december is de pop-up-UB opnieuw dagelijks voor vijf euro toegankelijk van negen tot negen, inclusief koffie. De twee studenten denken al aan uitbreiding naar andere studentensteden.

Herplantplicht

De Universiteit Leiden heeft een herplantplicht voor bomen die op universiteitssterrein gekapt zijn bij de herinrichting van een kruising op de Plesmanlaan, meldt het *Leidsch Dagblad*. Bomenbond Rijnland was naar de bestuursrechter gestapt: er was weliswaar een vergunning, maar de universiteit hoefde geen compensatie in het Bomenfonds te storten. Daarmee kunnen nieuwe bomen worden geplant. De gemeente was daarmee akkoord, omdat de universiteit in een samenwerkingsovereenkomst investeringen had toegezegd in onder meer het groen op het BioSciencePark. De rechter was het met de Bomenbond eens. Het voorstel van de bond is nu om de groeninversterking te verminderen met het benodigde bedrag.

Leidse Jonge academici

Twee Leidse wetenschappers zitten dit jaar bij de tien nieuwe leden die De Jonge Academie gekozen heeft: archeoloog Quentin Bourgeois (1982) en sterrenkundige Frans Snik (1979). De Jonge Academie is een platform voor talentvolle jonge onderzoekers, onderdeel van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW). Nieuwe leden worden steeds voor vijf jaar geselecteerd. Bourgeois en Snik worden in juni 2017 geïnstalleerd.

Vrouwen onderbetaald

Universiteit Leiden heeft het hoogste percentage vrouwelijke hoogleraren van Nederland. Dat meldt de universiteitsite op basis van een rapport van het Landelijk Netwerk Vrouwelijke Hoogleraren (LNVH). De rest van het rapport is niet zo mals: de landelijke groei is klein, en vrouwelijke academici krijgen structureel minder betaald dan hun mannelijke collega's. Een vrouwelijke wetenschapper verdient per maand gemiddeld 390 euro minder dan een mannelijke wetenschapper. Leiden is wel op weg om de streefcijfers van 2020 te halen, meldt het LNVH. Nu is 24 procent van de hoogleraren in Leiden vrouw. Landelijk ligt het percentage op 18 procent.

Kerstboom

Voor wie kerstboom kwijt wil: elke wijk in Leiden heeft één ophaaldag, waarop bomen gratis voor 8 uur 's ochtends aan straat kunnen worden gezet, naast de ondergrondse containers of bij de aanbiedplaatsen voor minicontainers. De binnenstad is op 5 januari aan de beurt, net als de Raadsheerenbuurt, de Vogelwijk en de Leeuwenhoek. Andere ophaaldagen en oplossingen zijn op gemeente.leiden.nl te vinden.

'Volgen er nog sancties?'

Partij pleit voor maatregelen tegen Quintus

Het college van bestuur treft voorlopig geen maatregelen tegen Quintus vanwege het besmeuren door eerstejaars van het gaybrapad. Personeelspartij FNV Overheid vraagt daar wel om.

DOOR VINCENT BONGERS 'Het Leidse regenboogzebrapad is door studenten van Quintus besmeurd', zei Bart van der Steen van personeelspartij FNV Overheid maandag tijdens de universiteitsraadsvergadering, 'dat zebrapad staat symbool voor tolerantie en verzet tegen xenofobie. Een van de daders vond het niet te kwaad om de Hitlergroet te brengen.'

De vijf aspirant-leden van het dispuut Sjaap Eijsdies zijn door Quintus geschorst, net als de oude-rejaarsleden uit de ontgroeningscommissie van het dispuut.

'Dit soort "studentengrappen" zijn niet zonder precedent,' ging Van der Steen verder. 'Een jaar gele-

den bouwden de bewoners van een Minervahuis een kamer van een medebewoner om tot nazikamer, compleet met hakenkruis aan de muur en treinrails op de vloer. Het "Arbeit macht Frei" kon natuurlijk niet ontbreken. De rector twitterde over de besmeuring dat hij zich "kapot schaamt." Dat begrijp ik ook goed. Maar laten we het bij schaamte en schijnbaar machteloze woede?'

Een maand geleden sprak de raad met het college over het ontgroeningsconvenant tussen universiteit en verenigingen, naar aanleiding van de incidenten bij het Groningse corps Veritas. Een update van het convenant uit 2008 vond het college toen niet nodig. Rector magnificus Carel Stolker zei toen de Leidse verenigingen 'op hun blauwe ogen' te vertrouwen. Pas bij beschaming van dat vertrouwen, waren maatregelen mogelijk.

Van der Steen: 'Let wel, deze vergadering vond plaats een week na de bekladding van het zebrapad. Vindt

het college dat het vertrouwen is beschaamd? Worden er maatregelen genomen? En zo niet, wanneer grijpt het college dan wel in?'

'We hoeven er niet over te discussiëren of dit een fijne actie was of niet', reageerde Stolker. 'We kijken eerst hoe de vereniging dit oppakt. Dan kijken we of er alsnog maatregelen nodig zijn. Quintus is met de betrokken jongens en met het betrokken dispuut in gesprek over: "Wat nu?" Er zijn al ideeën over hoe dit in de toekomst kan worden voorkomen. Er loopt ondertussen ook nog een strafrechtelijk onderzoek. Het lijkt me verstandig om in deze fase daar niet doorheen te fietsen.'

Van der Steen: 'Als Quintus geen passende maatregelen neemt, wat doet het college dan?'

Stolker: 'Het college overweegt nog helemaal niets. Laten we nou eerst afwachten wat Quintus doet.'

Van der Steen wilde ook graag weten wanneer het college precies

door Quintus op de hoogte was gesteld van de betrokkenheid van de Quinten. 'Op 16 oktober wordt het zebrapad besmeurd. Op 12 november worden de jongens opgepakt, dat zingt natuurlijk rond bij de vereniging. Pas op 29 november komt het bericht dat het leden van Quintus zijn via de pers naar buiten. Daar zit nogal wat tijd tussen. Dus het Quintusbestuur heeft of niet genoeg grip op haar eigen organisatie of het bestuur wist al wel wat er gebeurd is en heeft zij gewacht met het naar buiten brengen van de informatie. U stelt redelijk wat vertrouwen in het bestuur, wat is de inschatting van het college?'

'Ik weet het niet,' zei Stolker. 'We hebben een brief van het Quintusbestuur gehad, maar ik weet niet welke datum daar op staat. We zoeken dat nog uit.' Na navraag blijkt dat Quintus op 21 november de brief aan het college heeft gestuurd, dus nog voordat de zaak in de media kwam.

TAAKSTRAF: MAANDELIJKS VERPLICHT DOOR CENTRUM MARCHEREN

Al wel excuses, nog geen uitspraak

'We zijn er heel erg mee bezig', zegt Quintusvoorzitter Sharon van de Bovenkamp. 'We zijn in overleg met de universiteit en hebben gesproken met de rector. De betrokkenen zijn langs geweest bij het COC en hebben hun excuses aangeboden. Het gesprek verliep heel goed. Dat is echt fijn. En er is afgesproken samen een actie te organiseren.'

De verdachten en de leden van de ontgroeningscommissie van Sjaap zijn nog steeds geschorst.

'Er is nog geen uitspraak van justitie over de zaak. Dat wachten we nu af, dan is duidelijk wie precies voor wat verantwoordelijk is geweest. Dan bekijken welke maatregelen er mogelijk nog moeten worden getroffen.'

Roosevelt wordt Leids 'Beboet huisjesmelkers'

De Universiteit Leiden tekent vrijdag een overeenkomst met het Roosevelt Study Centre (RSC) in Middelburg, Zeeland.

De overeenkomst betekent een doorstart voor RSC, dat dreigde ten onder te gaan. Door samen te werken kan het instituut voort blijven bestaan, al dan wel onder de naam Roosevelt Institute of American Studies (RIAS).

Het RSC is sinds 2012 geen instituut meer van de Koninklijke Nederlandse Akademie der Wetenschappen (KNAW), en verloor daarvoor een groot deel van de subsidie. De subsidies van Provincie Zeeland en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, waren niet

voldoende om de kosten te dekken, meldt RSC in een persbericht. Door de samenwerking met Leiden kan het toch blijven bestaan.

De samenwerking betekent wel dat er veranderingen komen in het instituut. Behalve de nieuwe naam, wordt het meer een *graduate school* voor Amerikanistiek. Er komt plek voor vier of vijf PhD-studenten, die daar onderzoek kunnen doen. Daarnaast zal er bachelor- en masteronderwijs worden gegeven. Ook vertrekt de huidige directeur, Kees van Minnen, na dertig jaar dienst. In de Provinciale Zeeuwse Courant zegt Wim van den Doel, voorzitter van de raad van toezicht, dat het 'financieel niet haalbaar was om hem te behouden'. **AK**

Boetes moeten huisjesmelkers afschrikken om buitensporige huurprijzen te vragen. Nu is dat nog niet mogelijk, maar dat gaat veranderen, als het aan twee Kamerleden van de PvdA en de VVD ligt.

Kamerleden Albert de Vries (PvdA) en Roald van der Linde (VVD) dienden afgelopen maandag een motie in om de zogenaamde Veegwet wonen 'te voorzien van een concreet voorstel' om de praktijken van 'bonafide verhuurders' tegen te gaan. Daarbij suggereren ze 'financiële prikkels, zoals bestuurlijke boetes'. De Veegwet wonen is een voorstel dat sowieso al andere aspecten van verschillende wetten zou veranderen, zoals de Huisvestingswet, de Wet op de

huurtoeslag en de Woningwet.

Er bestaat al een puntensysteem om een maximale huurprijs te bepalen, op basis van woningoppervlakte en de aanwezigheid van bepaalde voorzieningen. Huurders kunnen op Rijksoverheid.nl de zogenaamde huurprijscheck doen, om te kijken of hun huisbaas zich daaraan houdt. Het systeem geldt niet voor woningen uit de vrije sector. Bovendien zou er niet zoveel te doen zijn aan verhuurders die het systeem omzeilen. Bewoners kunnen naar de huurcommissie stappen, die het te veel betaalde bedrag kan terugvorderen. De Landelijke Studentenvakbond (LSVb) liet al weten te hopen dat minister Stef Blok van Wonen en Rijksdienst de motie snel uitvoert. **MVV**

Studie verhuist onder protest

International Studies: 'Onbegrijpelijke beslissing en een onwerkbaar situatie'

Met grote tegenzin verhuist de opleiding International Studies naar het Wijnhavencomplex in Den Haag. De medewerkers zijn het niet eens met de ruimtes die ze krijgen, maar het college van bestuur weigert vooralsnog de indeling van het pand aan te passen.

DOOR VINCENT BONGERS Drie weken geleden klaagden stafleden van de Geesteswetenschappenopleiding in *Mare* over het gebrek aan ruimte en faciliteiten in het nieuwe gebouw. 'We zouden een plek krijgen op de vierde verdieping. Bij de ontwikkeling van het Wijnhavencomplex heeft de opleiding ook meegepraat over de faciliteiten', vertelde Jaap Kamphuis, de programmacoördinator van de studie die 1600 studenten heeft.

'Dan moet je denken aan een *common room* en het inrichten van vergaderruimtes en dergelijke. Tot onze verbazing verhuizen we niet naar de vierde maar naar de vijfde. Al die faciliteiten zijn daar niet.' Ook is de vijfde etage afgesloten voor studen-

ten. Wie naar de verdieping wil, moet een aantal poortjes door en daar is een pasje voor nodig.

Personeelspartij FNV-Overheid stelde een vraag over de kwestie. De partij schetst dat door 'een onbegrijpelijke beslissing' de opleiding is geconfronteerd met een tekort aan ruimte. De voor de opleiding zeer belangrijke tuteurs zouden zich 'tevreden moeten stellen met flexplekken op de gang', waar er overigens ook al te weinig van zijn. Daarnaast zou vice-collegevoorzitter Willem te Beest zijn veto hebben uitgesproken over aangedragen oplossingen.

Maandag sprak de universiteitsraad met het college over de onvrede bij de opleiding. Een aantal medewerkers van de studie zat op de publieke tribune.

'Even vooraf: Willem te Beest neemt geen besluiten', zei Te Beest. 'Dat doet het college van bestuur. Dat heeft een plan gemaakt over wie waar moet landen in Wijnhaven. Het complex is ontwikkeld als gebouw voor iedereen. Als je een kamer op de vijfde hebt, is dat niet de enige plek die je kunt gebruiken in het gebouw. Daarnaast is het zo dat het bestuur

van Geesteswetenschappen heeft ingestemd met het plan. Het is een heel zorgvuldig traject geweest. We gaan niet nu al aanpassen, dat zet de verhuizing onder druk. We gaan kijken waar de knelpunten zitten. Die zijn er altijd in een nieuw gebouw. Niet alleen International Studies heeft nog wensen, anderen hebben die ook.'

Elizabeth den Boer van personeelspartij FNV Overheid, die studietoelichting is bij Geesteswetenschappen: 'Ik ben blij dat knelpunten worden opgelost, maar het verbaast ons dat dat niet eerder is ingegrepen. De problemen van International Studies zijn ruimschoots voor de verhuizing aangegeven. Op dit moment is er voor een aantal mensen al een onwerkbaar situatie ontstaan.'

Den Boer merkte ook op dat in de zomer het plan dat de studie naar de vierde zou verhuizen plots helemaal werd omgegooid. Te Beest bestreed dat.

'We pakken onze spullen en verhuizen', zei Kamphuis die ook aanwezig was bij de vergadering. 'We hebben geen keuze.'

'Er is een soort onwil om dit op te lossen'

'We hebben overwogen om niet mee te werken met de verhuizing', zegt opleidingsdirecteur Joost Augusteijn. 'Maar dat zou ten koste gaan van de opleiding en dat willen we niet. We kunnen niet veel doen, behalve constant de problemen blijven benoemen. We beginnen zo wel vervelend in het nieuwe gebouw.'

Volgens Augusteijn is er een pijnloze oplossing voor het probleem. 'Het faculteitsbestuur én de afdeling Vastgoed onderkennen de problemen. We zijn niet veeleisend. Er zijn twee vergaderzalen op de vijfde gereëaliseerd, maar die worden weer omgebouwd om ons een plek te geven. De studietoelichting en de administratie kunnen naar de derde. Dan zijn ze bereikbaar voor de studenten, dat is op de vijfde niet zo. Dan creëer je ruimte op de vijfde.'

Augusteijn schetst ook hoe het probleem is ontstaan. 'Het heeft te maken met de positie van de Facul-

ty of Governance and Global Affairs (FGGA), die zijn nu verdeeld over twee gebouwen in Den Haag (eigenlijk drie, met het university college erbij, maar zij verhuizen niet, red.) en zij wilden alle opleidingen in een gebouw. En International Studies wilde op de vierde verdieping. Beide zaken oplossen kan eigenlijk niet.

'Vice-collegevoorzitter Willem te Beest zei net tijdens de raadsvergadering: "Ik zal moeten spreken met de mensen achter me op de publieke tribune." Daar bedoelde hij mij mee. Maar ik heb nooit een uitnodiging gehad om met het college over deze kwestie te praten. Dat vind ik vreemd. Ik heb denk ik mijn best gedaan om tot een vergelijk te komen, ben altijd redelijk geweest. FGGA is scherper geweest en wij hebben dan ook aan het kortste eind getrokken. Er is nu een soort onwil om de problemen die dat heeft veroorzaakt alsnog op te lossen.'

De Leidse ziel verstript

Een fragmet uit het stripboek *De Ziel van Leiden* dat alle Leidenaren in januari gratis in de bus krijgen. De held Joppe, stagiair bij het *Leidsch Dagblad*, zoekt in het verhaal de ziel van de stad. Zeven tekenaars werken mee aan het boek: Nils Bierman, Nicoline Heemskerk, Eline Wagemaker, Jonathan van Engelenhoven en Caspar ten Dam, Abel van Oirschot en Rooske Eerden, van wie de bovenstaande uitsnede is.

Boerhaave keert terug

Het archief van de beroemde Leidse geneeskundehoogleraar Herman Boerhaave (1668-1738) wordt ontsloten. Daarvoor werd vorige week een *Memorandum of Understanding* getekend in Sint-Petersburg, waar het archief al bijna drie eeuwen wordt bewaard.

'Ik was daar samen met Pancras Hongoendoorn, decaan van het LUMC, namens Leiden', vertelt Dirk van Delft, directeur van het Leidse Museum Boerhaave. 'Het is een Leids-Sint Petersburgs project. Het gaat niet alleen om het archief van Boerhaave, maar ook om dat van een gelijkwaardige Russische topgeleerde: de geneeskundige Nikolay Ivanovich Pirogov.' Met de ontsluiting wordt een reeks van activiteiten ontkend. 'Er wordt natuurlijk ook wetenschappelijk bekeken wat er ontsloten wordt', zegt Van Delft. 'Er komen conferenties en het inte-

ressantst voor Museum Boerhaave: een tentoonstelling in 2018. Op 31 december van dat jaar is het 350 jaar geleden dat Boerhaave geboren werd. Ook die tentoonstelling wordt trouwens een samenwerking met Rusland, want die zal daarna nog in Sint-Petersburg te zien zijn. De beroemde Hermitage in Sint-Petersburg is er trouwens ook bij betrokken. Daar zijn medische instrumenten uit de tijd van Boerhaave te vinden.'

Het archief van Boerhaave beslaat zo'n veertien banden. 'Daarin zitten brieven, collegedictaten, aantekeningen en boeken die hij gebruikt heeft. Het was zijn papieren archief, zoals elke geleerde heeft. Hij liet het na aan twee neven. Die vertrokken, met het archief in kisten, naar Rusland.' De een werd er minister van Gezondheid, de ander hoogleraar Anatomie en Fysiologie. Van het archief heeft Van Delft vorige week

niets gezien. 'Dat is het hele punt: een groot deel is terechtgekomen in de Militair Medische Academie. De documenten gingen immers over gezondheid, wat vroeger bij uitstek voor het leger interessant was. Daar is het gebleven. Militair is militair: omgeven door allerlei ingewikkelheden. Daar kom je in Rusland niet zomaar bij.'

Straks worden de archiefstukken digitaal vindbaar en doorzoekbaar. Daarvoor is onder meer Metamorfoze bij het project betrokken, een daartoe gespecialiseerd onderdeel van de Koninklijke Bibliotheek. En in 2018 zullen een aantal originele documenten dus tentoongesteld worden. 'In elk geval een aantal brieven en collegedictaten. En mogelijk instrumenten en preparaten op sterk water. Het is nog niet duidelijk wat er allemaal te vinden is. Misschien doen we nog ontdekkingen.' **VB**

Meer duidelijkheid over studievoorschot

De universiteitsraad stelde twee weken geleden vast dat er in de begroting maar 'her en der' verwezen wordt naar de voorinvestering studievoorschot.

Het college van bestuur gaf maandag bij de behandeling van de begroting 2017-2020 uitleg. Er is een brief 'besteding voorinvestering studievoorschot' naar de raad gestuurd en die informatie wordt aan de begroting toegevoegd.

Minister Bussemaker van Onderwijs schafte de basisbeurs af en voerde het leenstelsel in. Het schrappen van de basisbeurs levert geld op, maar het duurt nog een tijd voordat het ministerie dat kan uitgeven: pas in 2018 komt er geld uit Den Haag. De universiteiten kregen de opdracht tot die tijd de hoge bedragen voor te schieten.

Leiden investeert tien miljoen euro: 8,8 miljoen gaat naar de faculteiten. De rest geeft het college uit, bijvoorbeeld aan de verruiming van de openingstijden van de UB. Daar is ruim drie ton voor uitgetrokken.

Verder investeert het college in het klaarstomen van studenten voor de arbeidsmarkt en in taalbeleid.

De faculteiten hebben hun bestedingsplannen ingediend.

Het gesprek over de besteding is niet bij alle faculteiten even gemakkelijk verlopen. Soms hadden faculteitsbesturen de plannen zonder de input van studenten al klaar. Dat was bij Haagse faculteit bijvoorbeeld het geval. Ook lagen bepaalde uitgaven al vast zonder dat de medezeggenschap daar nog iets aan kon veranderen.

Studentenpartij ONS Leiden had een rondvraag ingediend over het studievoorschot. Komen de plannen bijvoorbeeld wel altijd ten goede aan de studenten?

'We hebben van verschillende studenten van verschillende facul-

teiten gehoord dat ze echt het gevoel hebben dat er niet genoeg naar is geluisterd wordt', zei Maud Pols van ONS Leiden.

'Een voorbeeld hiervan is dat er ook geld gaat naar de dakopbouw op het KOG die Rechten in de planning heeft.'

'Het gaat om een heel nieuwe procedure, en die verloopt niet overal altijd even soepel', zei de nieuwe vice-rector Hester Bijl. 'Het is niet zo dat investeringen in vastgoed niet mogelijk zijn. Maar dan moeten ze wel gerelateerd zijn aan het onderwijs. Volgend jaar zal het proces scherper verlopen.'

Pols: 'Dat is fijn, want nu zijn studenten een beetje ontevreden.' Vice-collegevoorzitter Willem te Beest liet overigens nog weten dat er geen geld uit de voorinvestering naar de dakopbouw van Rechten gaat. In september besloot deze faculteit 50.000 euro van de voorinvestering te besteden aan de herinrichting van het gebouw. In de tabel met de bestedingsplannen die de faculteit heeft ingeleverd staat die post niet meer vermeld.

De raad had overigens geklaagd over de wat moeilijk te doorgronden begroting. Te Beest reageerde: 'Ik heb al eens aangeboden om eens wat uitgebreider de begroting door te nemen met de raad. Dat voorstel handhaaf ik. Het is ingewikkelde materie.'

De raad vond ook dat er wat veel afkortingen in het stuk stonden waarvan nergens terug te vinden is waar die nu precies voor staan. Volgens Te Beest viel dat wel mee: 'De enige afkorting die niet wordt uitgelegd is OCW.' Het ging vooral om de afkortingen van instituten en dergelijke', legde Sander van Diepen van studentenpartij ONS Leiden uit.

Te Beest beloofde een apart lijstje voor de afkortingen toe te voegen aan de begroting. **VB**

Achtergrond

Er zitten ook wel gekkies tussen

> Vervolg van de voorpagina

Eenmaal in het pluche weggezoken neuriet Van Maurik tijdens de voorstelling zachtjes deuntjes mee. Twee rijen achter hem barst een vrouw in snikken uit tijdens 'Lampje in de nacht'. De Munk heeft zijn Jordaan-snik tot in de puntjes geperfectioneerd, want bij 'Ik voel me zo verdomd alleen' heeft Van Maurik ook zichtbaar een brok in zijn keel.

'Je herkent in hem het jochie waar hij zo beroemd mee is geworden. Nu is hij natuurlijk wel het mannetje', grapt hij achteraf. 'Met in het echt een te grote bontkraag en een net iets te zonnebankbruine huid.'

Het publiek, dat tussen de 45 en 55 euro heeft betaald, belooft de cast met een staande ovatie. Ook de oude Ciske is tevreden: 'Never change a winning team.'

Aan zijn tijd op de planken hield Van Maurik een fanclub over. 'Het zijn wel een beetje gekkies', lacht hij. 'Maar wel lief! Ze gaan vaak naar dezelfde voorstelling, staan altijd bij de artiestenuitgang te wachten en hebben alle gadgets.'

Bovenaan zijn Facebookpagina prijkt een berichtje van een fan die hem graag een kaartje wil sturen. Het is een van zijn grootste fans, legt Van Maurik uit. 'Een van de hoofdrolspelers gaf me een briefje van hem, hij kwam speciaal voor mij kijken. Later heb ik hem een kaartje gestuurd met "Hé, leuk dat je er was. Groetjes, je beste vriend Ciske." Sindsdien denkt hij dus dat ik zijn beste vriend ben.'

Bij zijn ouders in Heemstede staat nog een hele mand vol fan-mail, allemaal redelijk onschul-

Adriaan van Maurik kijkt toe zijn oude regisseur Simone van Gog aanwijzingen geeft aan een van zijn opvolgers (boven), en praat bij met Danny de Munk (links). Foto's: Julie Hrudova

dig, behalve een brief van een bevallende vrouw. 'Zij schreef dat ze haar eerste bloedingen had en een kind kreeg. Of ik nog een leuke naam wist.'

Per voorstelling kreeg hij des-tijds zo'n honderd euro. 'Toen ik op mijn achttiende uit huis ging, kreeg ik het Ciskepotje van mijn ouders. Best leuk, maar dat is in

mijn eerste jaar bij Minerva allemaal opgegaan.' Tijdens de El Cid loeide hij toevalligerwijs in een van de grootste mannenhuizen van Minerva – het Wallon – en is

er nooit meer weg gegaan. Het lidmaatschap van het corps bezorgde hem zelfs een plekje op het podium van het Concertgebouw, waar hij tijdens Minerva's veertigste lustrum 'Wat is het mooi om lid te zijn' en 'Laat je zoon studeren' voor prinses Beatrix zong. 'Dan kan je nog de toneelschool doen, maar je weet nooit wanneer je op het podium van Carré of het Concertgebouw staat. Dat heb ik toch mooi geflikt.'

Als vijfdejaars student volgt hij inmiddels een master beleid, communicatie en organisatie aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. 'Ik ben bezig met een scriptie over de commercialisering in de non-profit sector waarbij ik kijk hoe schouwburgen andere strategieën zijn gaan inzetten na het wegvallen van subsidies.'

Hoewel hij meteen 'ja' zou zeggen als hij morgen gebeld wordt voor een rol of auditie, is hij blij dat hij een vak heeft geleerd. 'Dit kan niemand me meer afpakken, ik ben ontzettend trots. Maar als je de hele tijd blijft teren op het succes uit je verleden, dan heb je op een gegeven moment ook geen doel meer.'

Maar toch: 'Ik zou er zo weer in kunnen stappen en meespelen. Ciske speel je vanuit je hart. Dat hele verhaal, dat gevoel raak je niet zo snel kwijt.'

DOOR ESHA METIARY

Ciske de Rat is tot 26 februari 2017 te zien in het DeLaMar Theater in Amsterdam en daarna door heel Nederland. Zie www.stage-entertainment.nl

Maretjes

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leiden-univ.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord**, 21 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. Rekenen, groep 4, bij leerling thuis in Stevenshof, €10,- per les. **Voortgezet onderwijs**: *Engels, 4vmo. *Wiskunde, 2mavo. *Wiskunde, 2vmo. *Biologie, aardrijkskunde, Engels, brugklas vmbo-kader. *Wiskunde, Engels, brugklas, havo. *Wiskunde, 2havo-vwo. *Wiskunde, 2vwo. *WiskundeA, 4vwo. *Engels, 4havo. *Natuur- en scheikunde, Nederlands, 4havo. *Geschiedenis Engels, brugklas VMBO-TL. *Engels, 2vwo. *Wiskunde, 3vmo. *Nederlands, wiskunde, brugklas havo. **Leiden-Zuid**, 13 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. **Voortgezet onderwijs**: *Engels, 2mavo. *Engels, 5vwo. *Wiskunde, brugklas, havo-vwo. Onderwijswinkel, Driftstraat 77, ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

Meedoen aan een zomerprogramma over **mensrechten, diversiteit en inclusief leiderschap** in Amsterdam, Sarajevo (Bosnië) of Atlanta (VS)? Meld je **uiterlijk 12 februari 2017** aan op humanityinaction.nl!

Gezocht: **student wiskunde** voor **bijles** wiskunde, tegen **vergoeding**. VWO brugklas, minimaal 1 keer per week. Regio Leiden. **Per direct**. Telefoonnummer 06-51218504 of e-mail uusjeasser@hotmail.com.

Lezing: Reincameren volken en culturen Door Stichting I.S.I.S. **Woensdag 21 december**, 19.45 uur. Plaats: Galerie Café **Leidse Lente**, Haagweg 4, Leiden. www.stichtingisis.org

Academische Agenda

Mw. Prof. dr. M.A.H. van der Woude zal op vrijdag 16 december een oratie houden bij benoeming tot hoogleraar bij de faculteit Rechtsgeleerdheid met als leeropdracht Rechtssociologie. De titel van de oratie is 'Discretie in Recht en Samenleving: rechtssociologische reflecties op het gat in de donut'.

Mw. Prof. dr. L.F. de Geus-Oei zal op maandag 19 december een oratie houden bij benoeming tot hoogleraar bij de faculteit Geneeskunde met als leeropdracht Ultrastructural Nucleaire Geneeskunde. De titel van de oratie is 'PET: tool of wonder and limitless imagination'.

Mw. Prof. dr. T.R. van Andel zal op vrijdag 6 januari een oratie houden bij benoeming tot bijzonder hoogleraar voor de Clusius Stichting bij de faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen met als leeropdracht Geschiedenis van Planten en Tuinen. De titel van de oratie is 'Open de schatkamer en dekoloniseer het museum'.

Mw. Prof. dr. A. Briegel zal op vrijdag 13 januari een oratie houden bij benoeming tot hoogleraar bij de faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen met als leeropdracht Ultrastructural Biology. De titel van de oratie is 'Big pictures of small microbes'.

Dhr. C.F. Pinho Rebelo de Sa hoopt op vrijdag 16 december om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Pattern Mining for Label Ranking'. Promotor is Prof. dr. J.N. Kok.

Dhr. J.N. van Rijn hoopt op maandag 19 december om 12.30 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het

proefschrift is 'Massively Collaborative Machine Learning'. Promotor is Prof. dr. J.N. Kok.

Dhr. J. Franse hoopt op dinsdag 20 december om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Hunting Dark Matter with X-Rays'. Promotor is Prof. dr. A. Achucarro.

Dhr. J.C. Schoeman hoopt op dinsdag 20 december om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Virus-host metabolic interactions: using metabolomics to probe oxidative stress, inflammation and systemic immunity'. Promotoren zijn Prof. dr. T. Hankemeier en Prof. dr. R. Berger.

Mw. C.R.M. Weber hoopt op dinsdag 20 december om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Real-time foresight. Preparedness for dynamic innovation networks'. Promotor is Prof. dr. H.J. van den Herik.

Dhr. J. Dokter hoopt op dinsdag 20 december om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Epidemiology of Burns'. Promotor is Prof. dr. R.S. Brederveld.

Mw. S. Yang hoopt op dinsdag 20 december om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Toll-like receptor signaling in the innate immune system of zebrafish larvae'. Promotoren zijn Prof. dr. H.P. Spaik en Prof. dr. A.H. Meijer.

Mw. J. Tu hoopt op woensdag 21 de-

ember om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Mesoporous Silica Nanoparticle-based protein delivery system for biomedical applications'. Promotor is Prof. dr. A. Kros.

Dhr. J.K. Vis hoopt op woensdag 21 december om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Algorithms for the Description of Molecular Sequences'. Promotoren zijn Prof. dr. J.N. Kok en Prof. dr. P.E. Slagboom.

Dhr. B. Meszena hoopt op woensdag 21 december om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Deciphering Fermionic Matter: from holography to field theory'. Promotor is Prof. dr. K.E. Schalm.

Mw. X. Liu hoopt op donderdag 22 december om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Phytochemical background matters for bioactivity of plant metabolites: a case study with pyrrolizidine alkaloids'. Promotor is Prof. dr. P. Klinkhamer.

Dhr. B. de Rijk hoopt op donderdag 22 december om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Periodic pulse solutions to slowly nonlinear reaction-diffusion systems'. Promotoren zijn Prof. dr. A. Doelman en Prof. dr. J.D.M. Rademacher.

Dhr. S. Wu hoopt op donderdag 22 december om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proef-

schrift is 'Large Scale Visual Search'. Promotor is Prof. dr. J.N. Kok.

Mw. H.C.G. Compier-de Block hoopt op dinsdag 3 januari om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Sociale Wetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Child Maltreatment: Underlying Risk Factors and Perspectives of Parents and Children'. Promotoren zijn Prof. dr. M.J. Bakermans-Kranenburg, Prof. dr. L.R.A. Alink en Prof. dr. B.M. Elzinga.

Mw. H. Smitshuijzen - Abi-Farès hoopt op dinsdag 10 januari om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'The Modern Arabic Book: Design as Agent of Cultural Progress'. Promotor is Prof. dr. J.J. Witkam.

Dhr. J. Oerlemans hoopt op dinsdag 10 januari om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Rechtsgeleerdheid. De titel van het proefschrift is 'Investigating Cybercrime'. Promotor is Prof. dr. H.J. van den Herik.

Dhr. S.J.A. van der Werff hoopt op dinsdag 10 januari om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'The stressed brain'. Promotoren zijn Prof. dr. N.J.A. van der Wee en Prof. dr. B.M. Elzinga.

Mw. L. Kervezee hoopt op dinsdag 10 januari om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Mind the time: 24-hour rhythms in drug exposure and effect'. Promotoren zijn Prof. dr. J.H. Meijer en Prof. dr. J. Burggraaf.

Mw. C.S. Lee hoopt op woensdag 11 januari om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Ghosts

Here and There: Spectral Resistance and the Ethics of Ghosts in Postcolonial Literature'. Promotor is Prof. dr. E.J. van Alphen.

Dhr. A. Boot hoopt op woensdag 11 januari om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Allele specific expression on chromosome 7 in human tumorigenesis'. Promotor is Prof. dr. H. Morreau.

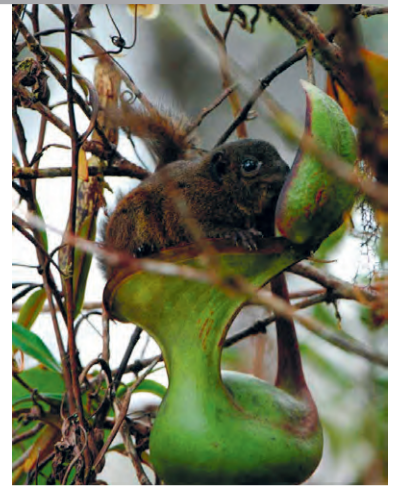
Mw. J. van Hoorn hoopt op donderdag 12 januari om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Sociale Wetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Hanging out with the right crowd: Behavioral and neuroimaging studies of peer influence on decision-making in adolescence'. Promotoren zijn Prof. dr. E.A. Crone, Prof. dr. E. van Dijk en Prof. dr. C. Rieffe.

Dhr. W. Peene hoopt op donderdag 12 januari om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Josua van Iperen'. Promotor is Prof. dr. E.G.E. van der Wall.

Mw. G. Cereda hoopt op donderdag 12 januari om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Current Challenges in Statistical DNA Evaluation'. Promotoren zijn Prof. dr. R.D. Gill en Prof. dr. F. Taroni (Universite de Lausanne).

Mw. E.A.C. Raaijmakers hoopt op donderdag 12 januari om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Rechtsgeleerdheid. De titel van het proefschrift is 'The Subjectively Experienced Severity of Imprisonment'. Promotoren zijn Prof. dr. J.W. de Keijser en Prof. dr. P. Nieuwebeerta.

Wetenschap

Rachel Schwallier (midden): 'De expeditie naar de *Nepenthes edwardsiana* was het hoogtepunt van mijn carrière.' Foto Petra Sonius

De wc-potplant

De in Borneo groeiende soort *Nepenthes lowii* heeft bekertjes met een rare vernauwing erin. Het lijkt op een wc-pot waarvan de deksel open staat – en dat is het eigenlijk ook. Aan de binnenkant van het openstaande dekseltje zitten kleine borsteltjes, en op die borstels scheidt de plant een witte, dikke stof af. Die smaakt zoet, en geurt sterk. Boomspitsmuizen, ook bekend als toepaja's, klimmen op de rand van de beker om de klontjes op te eten. Terwijl ze dat doen, poepen ze in de verteringsvloeistof van de plant. Een Maleis-Amerikaans onderzoek uit 2009 stelde vast dat de planten zo zestig tot honderd procent van de stikstof die ze nodig hebben binnenhalen.

Vleeseters als vlaggenschip

Nepenthes is de pandabeer van het plantenrijk

Ze zien eruit als toiletputten of lichtbakken, en ze eten vlees. Een Leidse biologe promoveert op vleesetende bekerplanten en maakt zich zorgen over hun voortbestaan.

DOOR BART BRAUN In het Noorden van Borneo ligt een berg van meer dan vier kilometer hoog: de Kinabalu. De bekendste dieren die er wonen zijn een regenworm van meer dan een halve meter, en een even grote felrode bloedzuiger die op die regenwormen jaagt, een tafereel dat in talloze internet filmpjes opduikt. Die twee glibberbeesten zijn echter minder beroemd dan de bekendste planten van de berg.

'De expeditie naar Kinabalu was het hoogtepunt van mijn carrière', vertelt de Amerikaanse biologe Rachel Schwallier. 'Diep de meest geïsoleerde stukken van het bos in gaan om een van de meest exotische planten ter wereld te zien: wat een beleving. We baanden ons een weg met machetes, het mos droop van het vocht, en uiteindelijk bereikten we een recent ontdekte vindplaats van *Nepenthes edwardsiana*.'

Dat is een plant waar ook niet-biologen wel een berg voor op willen: het is een klimplant, waarvan de felrode bekertjes uit de bomen omlaag hangen. De bekertjes kunnen vijftig centimeter hoog worden, en hebben opvallende ribben op de rand. Vermoedelijk dienen die om te voorkomen dat een prooi kan ontsnappen, want net als de meeste andere *Nepenthes* is *N. edwardsiana* een vleeseter.

Een typische *Nepenthes*-beker heeft een spekglatte rand. Een diertje dat daarop landt, glipt vervolgens naar binnen en belandt daar in een kleverige vloeistof. Het dekseltje boven de beker maakt ontsnappen nog moeilijker. Uiteindelijk wordt het dier langzaam verteerd, zodat de plant aan voedingsstoffen kan komen. De grootste bekerplant, *Nepenthes rajah*, komt net als *edwardsiana* alleen voor op de Kinabalu en de nabijgelegen Tambuyukon-berg. Hij is bekend omdat er wel eens dode vogeltjes, hagedissen en ratten in de

drie liter grote bekertjes worden gevonden. Dat gaat waarschijnlijk om dieren die ziek waren: normaal eet de plant insecten en ander geleedpotig grut, net als de meeste *Nepenthes*.

'Ik was al voor ik ging studeren gefascineerd door vleesetende planten', vertelt Schwallier. 'Ze prikkelen de nieuwsgierigheid van vrijwel iedereen, ongeacht hun leeftijd of achtergrond. Dat maakt ze ook waardevol voor natuurbehoud: het zijn herkenbare, iconische soorten. We zouden het als een verlies beschouwen als die zouden uitsterven, en dat maakt de bekerplanten tot levende vlaggenschepen. Net als pandaberen lukt het *Nepenthes* om toeristen te lokken en bewustzijn over hun voortbestaan te creëren.'

Voor haar promotie vergeleek Schwallier het genetisch materiaal van de bekerplanten uit Borneo met dat van andere soorten. Die vond ze onder meer in de Leidse Hortus Botanicus, die een uitgebreide collectie vleesetende planten heeft, waaronder zo'n 250 *Nepenthes*. De algemene conclusie is dat het geslacht in twee delen valt: de hoog in de bergen levende soorten vallen in één categorie, en de laaglandsoorten in de andere.

Op de Kinabalu en de Tambuyukon komen in totaal vier hooglandsoorten voor. Als onderdeel van een gro-

ter artikel in *Nature* liet Schwallier vorig jaar zien dat die soorten relatief jong zijn. Ze zijn afgesplitst van hun voorouders nadat de Kinabalu zes miljoen jaar geleden ontstond.

Van een vijftiental soorten modelleerde Schwallier, samen met haar collega's van Naturalis, de zogeheten ecologische ruimte. Hoeveel zonlicht hebben ze nodig, bij welke temperaturen groeien ze nog? Hoeveel regen is te veel, of te weinig? Op welke bodemsommen komen ze voor? 'De bergsoorten lijken genetisch gezien meer op elkaar, en delen ook meer ecologische niches, zo bleek. De laaglandsoorten verschillen onderling veel meer.'

Een model is natuurlijk maar een model. Je maakt een wiskundige versimpeling van de werkelijkheid, om die te kunnen beschrijven of begrijpen. In dit model zit bijvoorbeeld geen informatie over dieren: bestuivers, prooien, planteneters. Dat betekent dat een gebiedje dat in theorie een prima niche is voor een bepaalde bekerplantensoort, dat in het echt helemaal niet hoeft te zijn.

Dat maakt de volgende stap in Schwalliers werk er alleen maar somberder op. Je weet min of meer wat de ecologische eisen van die planten zijn, en welke plekken op de wereld aan die eisen voldoen. Wat nu als de voorspelde opwarming van de

aarde plaatsvindt, en bijbehorende veranderingen in regenval? Nou, dan neemt de hoeveelheid terrein waar laagland-*Nepenthes* kunnen groeien ietsje toe. De bergsoorten zijn echter de pineut. 'Plekken die nu nog geschikt zijn voor *Nepenthes*, zullen dat straks niet meer zijn', schrijft Schwallier in haar proefschrift. 'De gebieden die nu en in de toekomst nog steeds geschikt zijn, zijn dus van kritiek belang voor het behoud van hooglandsoorten.'

Mede daarom pleit de biologe voor behoud buiten de natuurlijke omgeving: zaadbanken en botanische tuinen moeten als een biologische ark van Noach fungeren. Dat betekent dus dat niet alleen de planten, maar ook tuinen moeten worden beschermd. 'Botanische tuinen bestaan al eeuwen, dus als de geschiedenis een goede indicatie geeft, zullen ze in de toekomst ook blijven bestaan. Die tuinen zijn een investering, zowel cultureel als vanuit het perspectief van natuurbehoud. Ja, als je ze ontmantelt levert dat op de korte termijn geld op. Maar de kosten van het verlies van zo'n bron van inspiratie, kennis en biologisch materiaal zullen veel groter zijn.'

Rachel Schwallier, *Evolutionary diversification of Nepenthes (Nepenthaceae)*. Promotie was 12 december

De lichtbak

De Leidse Hortus botanicus heeft een halve kas vol met vleesetende planten, waaronder een groot aantal *Nepenthes*-soorten. Vier daarvan zijn extra bijzonder: zij worden in het wild ernstig bedreigd.

Een van die vier, de Indiase soort *Nepenthes khasiana*, ziet er op het oog uit als alle andere bekerplanten. Dat ligt aan het oog. Mensenogen zien maar een beperkt gedeelte van al het licht; frequenties die te hoog of te laag zijn blijven voor ons onzichtbaar. Andere dieren hebben anders gevormde ogen, en zien de wereld dus anders dan wij. Veel insecten kunnen bijvoorbeeld prima ultraviolet zien. En in het ultraviolet ziet *N. khasiana* er helemaal niet normaal uit: hij geeft zelfs licht. Technisch gesproken niet echt: biologen onderscheiden irridiscentie – echt licht geven, wat gloeiwormpjes doen – en fluorescentie: licht opvangen, en dat op een andere frequentie uitzenden. Deze plant doet dus dat laatste, maar dat maakt voor de vliegjes niet uit: die zien een felle lichtbak, gaan erop af, en sterven.

De peniskoker

Bekerplanten spelen niet alleen een rol in dierenlevens. Ook mensen gaan ermee aan de slag: de vloeistof zou helpen tegen maagklachten en dysenterie, en bedplassende kindertjes krijgen uit een plantbeker te drinken. De planten worden ook gebruikt tegen malaria, en er zijn wat aanwijzingen dat een stofje uit de wortels van *Nepenthes ampullaria* ook daadwerkelijk malariaparasieten doodt. In Papua Nieuw Guinea worden de bekertjes van de soort *N. mirabilis* soms gebruikt als peniskokertje voor kinderen.

In haar proefschrift richt Schwallier zich op *peruik kera*: kleefrijst, gekookt in een bekerplant. De promovenda speurde Flickr en Pinterest af op zoek naar foto's van gevulde *Nepenthes*-bekertjes, en informatie over waar die foto was genomen. Zo kon ze niet alleen aantonen dat bekerplantenrijst gegeten wordt in Birma, Indonesië, Thailand, Maleisië en Vietnam, maar ook zien welke soorten er worden gebruikt. 'De meeste soorten zijn niet eetbaar, daar is de beker vooral een verpakking.' Voor de consistentie van de rijst maakt het overigens niet veel uit of je ze zo kookt, of een rijststomer pakt. Vermoedelijk eten mensen hun kleefrijst vooral zo om de traditie in leven te houden, aldus Schwallier.

Je hoeft niet bang

Ik weet niet of de twee jongens bij elkaar horen. De linker heeft krullen die hij bijna boos aan de kant veegt wanneer ze in zijn irissen dreigen te prikken. Hij is degene die vijf minuten geleden oogcontact met me maakte, knipoogde en zijn kin nadrukkelijk naar rechts bewoog.

Daar zit de andere jongen. Hij is jonger en heeft een boek in zijn handen. Ik vraag me af hij altijd al één wenkbrauw had of dat het er vroeger twee waren die langzaam naar elkaar toegroeiden, net als oudere mensen die verliefd worden.

Omdat ik vanmorgen dacht dat ik mijn naaldhakken niet in behoefde te lopen voordat ik ze een hele dag zou aantrekken, wrong ik me langs de andere passagiers. Het interesseerde me niet dat ik onbeleefd leek, ik moest zitten, anders zouden mijn tenen in brand vliegen. Bij de jongens, achter het toilethok, bleek een bank te staan en naast het raam was nog een plaats vrij. Om daar te komen moest ik over een dikke vrouw klimmen, hoewel ik nooit hardop zou durven zeggen dat ze dik was. Ze is het type dat een baksteen in haar handtas zou stoppen, speciaal voor mensen zoals ik, kleine en dunne mensen die eigenlijk geen mosterdgele jas moeten kopen die tot hun knieën hangt maar dat toch doen omdat ze graag gezien willen worden.

Nu veins ik dat ik haar snorhaartjes, die 'ga weg!' naar me seinen, niet begrijp. De wenkbrauwjongen zit tegenover me en probeert te voorkomen dat zijn broek de mijne kust, tevergeefs. Zijn knieën steken te ver uit en raken die van mij bij elke schok. Het boek heeft in zijn handen. Harry Mulisch. In gedachten noem ik de jongen ook Harry.

Hij lijkt niet oud genoeg om op zichzelf te wonen. Misschien gaat hij van de ene ouder naar de andere. Als hij ook naar Den Bosch moet, komt hij om vijf over half zes aan, net op tijd voor het kerstdiner. Hij is expres laat vertrokken, stel ik me voor, stiekem hoopte hij op vertraging, zodat hij zich minder lang zou hoeven inspannen om netjes te eten en geen druppel jus te morsen. Zijn vader zou niets zeggen, enkel met zijn lepel net iets te hard tegen de soepkom tikken.

De passagiers schuifelen, natte jassen schuren tegen elkaar en de gesmolten sneeuw vormt plassen op de vloer. Een oudere vrouw blaast op haar handen. Haar nagels zijn rood, groen, geel, blauw en roze gelakt. Op haar vingers ontdek ik spettertjes in verschillende kleuren, confetti tussen de rimpels. Ze heeft vast een kudde kleinkinderen die haar mooi wilden maken. Ik glimlach en ze bloost.

De jongen met de krullen stroopt zijn mouw op. Zijn horloge ziet eruit alsof hij het tijdens een reclame uit de televisie heeft geplukt. Hij staart ernaar, frons zijn wenkbrauwen en kijkt naar mij. 'Weet jij toevallig hoe laat het is?'

'Sorry,' zeg ik, 'mijn telefoon is leeg.'

'U misschien?' vraagt hij aan de vrouw naast me. Haar heup is een stuk minder dik dan haar romp, het bot kneust mijn huid.

Ze snuift. 'Je hebt toch niet voor niets zo'n ding om je pols hangen?'

'Het staat stil,' zegt de jongen. 'Dan hoop ik dat je vanavond een nieuw horloge krijgt.' De vrouw graait in haar handtas, grijpt een iPod en propt de oortjes bijna tegen haar trommelvliezen, waarbij haar

elleboog gevaarlijk dicht bij mijn neus komt.

'Nee,' zegt de jongen, maar dat hoort ze niet.

Het woord blijft hangen tussen de geur van vieze sneeuw en zweet. 'Doet jouw familie ook morgen pas aan cadeaus?' vraag ik, voordat het naar één van de coupés kan ontsnappen.

'We geven elkaar niets,' zegt hij. 'Of, nou ja, mijn vriendin en ik niet echt. Alles is voor de baby.'

Natuurlijk heeft hij een vriendin. Met zowel mijn smaak op het gebied van schoenen als op het gebied van mannen heb ik pech: wat ik wil, is altijd verkocht. De baby is een ander verhaal. Hoe oud is de jongen, twintig? Tweeëntwintig? Zeker geen vijfentwintig.

'Wat leuk, een baby,' lieg ik.

'Niet wanneer je om half vijf 's morgens op moet staan omdat ze honger heeft. Maar vandaag had ik de hele dag dienst en wanneer ik op mijn horloge keek, dacht ik: ze gaat over vijf minuten slapen, ze wordt bijna wakker, ik hoop dat ze me nog herkent als ik thuiskom.' Hij schudt zijn hoofd. 'Dat laatste is onzinnig, natuurlijk. Ze heeft vast geen idee wie ik ben.'

Ik weet niet hoe ik moet reageren, dus ik kijk naar het raam. Buiten is het zo donker dat het lijkt alsof er inkt in plaats van sneeuw naar beneden is gedwarreld. Onze reflectie is scherp. Eén man staat met zijn rug naar me toe, zijn handen steken in de zakken van zijn dikke vest. Zijn haar hangt tot over zijn schouders en bestaat grotendeels uit ijspegels.

Mijn vader had ook lange lokken. Twee maanden geleden heeft hij ze laten afknippen en een baan aangeboden gekregen. Na acht jaar klitten en werkeloosheid veranderde zijn leven binnen vierentwintig uur. Voor het eerst kon hij heel Den Bosch aflopen, op zoek naar de allerbeste kalkoen. Bijna vijf kilo, had hij me vanmiddag geappt, dus als ik onverwacht toch een vriendje mee wilde nemen, was hij meer dan welkom.

Volgend jaar, had ik hem beloofd. In januari ga ik mijn haar knippen, mijn tanden bleken en nog een lange jas zoeken. Het is geen relatie, maar het is een begin.

'Godverdomme, ik moet echt een sigaret.' De jongen met de krullen staart naar een punt achter mijn oor en vlecht zijn vingers in elkaar. 'We hadden allang in Den Bosch moeten zijn. Normaal rook ik op het perron vóórdat ik gek word.'

Harry frons zijn wenkbrauw en slaat zijn boek dicht. 'Rook jij met een kind?'

'Alleen buiten,' zegt de jongen. 'Luister eens, mijn zus is verpleegkundige en zij zegt -'

'Ik ook.'

Het boek glijdt van Harry's schoot en valt een paar centimeter naast zijn tenen.

'Sorry?'

'Ik ben ook verpleegkundige,' zegt de jongen.

'En je rookt?' Harry buigt zich voorover om het boek op te rapen. Zijn mouw schuift een stukje omhoog en ik kan zijn horloge zien. Bruin, een leren band. Het geeft acht minuten over vijf aan, het tijdstip waarop de trein uit Utrecht vertrok. 'Zoals ik al zei,' begint de jongen, maar ik grijp zijn pols en voordat hij zich los kan rukken kijk ik naar zijn horloge. Het is stil blijven staan op exact hetzelfde tijdstip.

De jongen beweegt niet. Er is meer

Illustratie Silas

wat niet klopt, ik voel het. Toen ik uit het raam keek, had ik dorpen moeten zien, kerktorens, een verdwaalde boom met kerstverlichting langs het spoor.

Harry ritst zijn tas open om het boek op te bergen. Hij schuift een fles met water aan de kant en trekt zijn vingers dan terug alsof hij zich heeft gebrand.

'Het is bevroren!'

Mensen draaien zich om, er wordt gemompeld. Zelfs de vrouw naast me drukt op de pauzeknop van haar iPod.

'Het zou niet bevroren moeten zijn,' zegt hij. 'Dat kan niet. Het vriest binnen niet.'

Ik buig me dicht naar hem toe. Als de jongen met de krullen kermt, besef ik dat mijn nagels in zijn vlees drukken, maar ik laat hem niet los. 'Die man met dat dikke vest,' fluister

ik, 'heeft ijspegels in zijn haar.'

'Dikke vest?' Harry's ogen glijden door de ruimte. Dan blijven ze hangen. Zijn mond valt een stukje open en het duurt twee lange seconden voordat hij hem weer sluit. 'Volgens mij draagt hij iets onder dat vest.'

'Natuurlijk draagt hij iets onder dat vest, het is verdomme december.'

Harry zegt niets, hij staart van de man naar mijn buurvrouw. Haar snorhaartjes trillen niet meer. Een laagje ijs ligt over haar lippen. De zijkant van haar jas lijkt op een autoruit die gekrabbd moet worden. Ik kan de verleiding niet weerstaan en druk met mijn vrije vingers op de plek. Iets hard.

'Zal ik het je laten zien?' zegt ze. Een windvlaag vol sneeuwvlokken is beter verstaanbaar.

De twee jongens knikken. Harry's wenkbrauw heeft witte puntjes ge-

kregen en glimt.

Langzaam ritst de vrouw haar jas open. Het licht weerkaatst tegen het metalen harnas om haar ribben.

In een reflex laat ik de jongen met de krullen los, maar mijn hand blijft aan zijn pols plakken. Kou, alleen kou. Dan besef ik wat ik mis, wat ik al minutenlang niet voel: de jongen heeft geen hartslag.

Mijn tanden klapperen tegen elkaar en de rest van mijn lichaam trilt mee. Ik moet hier weg, ik moet me losmaken, opstaan, zoeken waar de noodrem is, hopen dat er niet meer mensen zijn die ons...

De vrouw ritst haar jas weer dicht. 'Je hoeft niet bang te zijn,' zegt ze en haar mondhoeken kraken bij elk woord. 'Het kan geen tweede keer ontploffen.'

te zijn

Prijsuitreiking door Lize Spit

Lize Spit, auteur van *Het smelt*, zal de prijsuitreiking verrichten van de Mare Kooyker Kerstverhalenwedstrijd 2016. Op 13 januari overhandigt zij in boekhandel Kooyker 250 euro aan boekenbonnen aan winnares Marjolijn van de Gender. Nathan Oosthoek wint met zijn tweede plaats 75 euro aan boekenbonnen, en Josine Heijnen krijgt 50 euro.

Lize Spit geeft die avond een lezing over haar droomdebuut dat werd bekroond met de Bronzen Uil en al ruim 100.000 keer is verkocht. *Het smelt* gaat over de twintigjarige Eva die met een enorm ijsblok in de kofferbak van haar auto naar haar geboortedorp rijdt en daar wraak wil nemen op twee jeugdvrienden.

Aanvang: 19.30 u. Toegang is € 5, maar gratis voor studenten. Wel graag van tevoren aanmelden via info@kooyker.nl

Van de jury

Leidse literatoren: complimenten. Voor de veertiende editie van de Mare Kooyker Kerstverhalenwedstrijd dacht u verder dan uw eigen navel. Behalve door studenten werden de bijdragen ook bevolkt door gepassioneerde kerstkaartenmakers, kabouters en verzamelaars van naziparafenalia. Lang leve de verbeelding! Toch nog één tip: probeer het ook eens zonder sneeuwbus, dronken zwervers of plotseling geboren kinderen. Amen.

De jury bestond uit auteurs, NRC-columnisten en voormalig Mare-redacteurs Christiaan Weijs en Arjen van Veelen, aangevuld met Mare-baas Frank Provoost. Zij kwamen na lang beraad tot de volgende top drie.

Het verhaal 'De wedstrijdroeiers' van **Josine Heijnen** (26, religious studies) is opgezet als een fraaie scène, die het vooral moet hebben van de beelden, waarbij het onderliggende drama voelbaar is maar nergens expliciet onder woorden wordt gebracht. Het is een herkenbaar verhuistaferaal waar net een vreemde draai aan is gegeven, en dat uitnodigt om zelf de backstory, de aanloop naar dit moment, in te vullen. Geen grote wendingen of clous, maar een ingetogen miniatuur, waarin relatie-tragiek en milde humor goed in balans zijn. Let ook even op zo'n mooi tekenend detail als die ventilator. 'Hij paste niet in haar nieuwe kamer. Maar ze zou hem natuurlijk niet achterlaten, gewoon omdat.' Knap gedaan, aldus de jury, die dit verhaal graag bekroont met de derde prijs.

In 'Kerstklok' van **Nathan Oosthoek** (21, rechten) lijkt een soortgelijke verhuizing aanstaande. De mijmerende hoofdpersoon wacht smachtend op de terugkeer van zijn vriendin Lilly die voor veldwerk is vertrokken naar Italië. Op haar is hij even zuinig als op het gouden horloge dat ze hem ooit cadeau gaf... zo zuinig zelfs dat hij het nog nooit heeft gedragen en hooguit even in het opbergkistje durft te loeren. Genadeloos en niet zonder ironie laat de auteur zien hoe een overdosis voorzichtigheid leidt tot apathie: onder de schijnbare onderkoelde bespiegelingen van zijn hoofdpersoon gaat een gruwelijke hel schuil van volkomen machteloosheid. Hij durft bijna niet meer te lezen, klaagt hij, want 'schrijvers hebben er nu eenmaal een handje van om hun protagonisten onnodig te pijnigen.' Daarin is ook Oosthoek uitstekend geslaagd, en hij verdient er de tweede prijs mee.

Ook in het winnende verhaal is een rol weggelegd voor een horloge. In een stampvolle, vertraagde treincoupé speculeert de ik-verteller op basis van uiterlijkheden over de aard van haar medereizigers. Een alledaags tafereel, dat echter opgetild wordt door sterke beeldspraak, zoals wenkbrauwen die naar elkaar toegroeien 'als oudere mensen die verliefd worden'. En een gewone trein is dit niet: het alledaagse krijgt een sinistere lading vanaf het moment dat het horloge van een van de medereizigers blijkt stil te staan. Een drama begint zich kalm te ontploffen. Dit verhaal verrast de lezer, treft subtiel de tijdgeest van dreiging en is bovendien afgerond zonder volledig te zijn dichtgetimmerd.

Om die redenen honoreert de jury 'Je hoeft niet bang te zijn' van **Marjolijn van de Gender** (22, Nederlands en Taalwetenschap) met de hoofdprijs van de Mare Kooyker Kerstverhalenwedstrijd 2016.

Gefeliciteerd! Een terechte overwinning, nadat je vorig jaar tweede werd?

'Ik had het niet verwacht, maar wist dat ik de top drie kon halen. Meedoen met schrijfwedstrijden kan ik iedereen aanraden: het is leuk om je werk met de wereld te delen en je leert er veel van, ook als je geen prijs wint.'

'Ik heb drie keer in de finale van Write Now! gestaan, ging vorig jaar mee met het literaire zomerkamp van uitgeverij Das Mag en mocht afgelopen zomer met het Vlaams-Nederlands Huis deBuren twee weken naar Parijs om te schrijven. Daarnaast heb ik een blog (www.inhoudsloosgezwaam.nl) en draag ik soms op het podium verhalen voor.'

Hoe kwam je op het idee voor dit verhaal?

'Het juryrapport van vorig jaar begon met de zin: "Minder zwartgallige puberfrustratie, minder uitzichtloze treinreizen en minder opzichtig zelfkantfetisjisme." Juist omdat de jury blijkbaar niet zo gecharmeerd was van treinreizen (en eerder al eens een "spoorverbod" had afgekondigd) besloot ik dat dat mijn onderwerp werd.'

Wie zijn je literaire helden?

'Kinderboekenschrijvers: dankzij hen houden ik en vele anderen van lezen. J.K. Rowling is zonder twijfel de grootste omdat ze zo veelzijdig is: naast *Harry Potter* heeft ze een roman, filmscript en detectivereeks geschreven, allemaal even fantastisch. Verder hoort Roald Dahl thuis in elke boekenkast en vind ik "Het Kattenstadje" van Haruki Murakami een geweldig kortverhaal dat onderdeel is van zijn roman *1q84*. Een van de weinige schrijvers die me binnen één pagina kan laten glimlachen en huilen is Markus Zusak. Hij heeft een poëtische stijl en kiest vaak verrassende perspectieven.'

Wat ga je het prijzengeld aan besteden?

'Dichtbundels, omdat ik veel te weinig poëzie lees. Sowieso thrillers, omdat ik die altijd lees. Waarschijnlijk wat literatuur, omdat ik ook wat zinnigs tijdens de literatuurcolleges wil kunnen zeggen. Ik denk dat ik mezelf uitdaag en boeken kies van schrijvers die ik nog niet ken.'

Herman & ik

Waarom geweld lekker is

Mare volgt de totstandkoming van *Majoor van het Menselijk Leed*

Tijdens een uitzending van *Zomergasten* in augustus 2015 sprak Simone van Saarloos over wat zij aanduidt als 'lekker geweld'. De aanleiding hiervoor vormde een scène uit het eerste deel van Quentin Tarantino's tweeluik *Kill Bill*, waarin het hoofdpersonage – gespeeld door Uma Thurman – uit een coma ontwaakt en vervolgens wraak neemt op degenen die haar hebben verkracht. Tarantino is een meester in het gestileerd geweld. Door de opzweepende muziek, het tempo (dat op cruciale momenten versnelt of vertraagt), de kleuren en de bizarre dialogen zijn de gebeurtenissen niet alleen gruwelijk, maar juist vermakelijk om naar te kijken. Er is, zou men kunnen zeggen, in zijn films sprake van een zekere esthetisering van het geweld. Niet voor niets luidt een van Tarantino's meest geciteerde uitspraken: 'Violence is one of the most fun things to watch.'

Net als in de films van Tarantino komt ook in het werk van Herman Brusselmans veel geweld voor. Het meest extreem komt dit tot uiting in *Pitface. Een parabel* (2001), een boek dat – volgens Hans Warren – in 'onthutsende zeggingskracht en nietsontziende provocaties van allerlei soort' al zijn eerdere boeken overtreft. Volgens Brusselmans zelf was het zijn 'bijna-ode aan *American Psycho*' van Bret Easton Ellis. Het aantal moorden, martelingen en verkrachtingen in de roman is schier oneindig. In de de grofste passage van *Pitface* wordt zelfs een zuigeling doodgeschoten.

Er is een vreemde paradox aanwezig in Brusselmans' werk. Enerzijds komt het geweld voort uit een nihilistische wereldvisie. Anderzijds lijkt er ook iets anders te spelen, want de beschrijvingen hebben bij Brusselmans eveneens een attractieve werking: het is doorgaans plezierig, ja zelfs vermakelijk om de vaak grove scènes te lezen. Ook bij Brusselmans wordt geweld geësthetiseerd.

Een goed voorbeeld daarvan is de roman *Ex-drummer* (1994). Aan het begin van het boek krijgt de ik-figuur, een beroemde Vlaamse schrijver, bezoek van drie gehandicapten, met wie hij een band formeert. Elk lid heeft een gebrek: de zanger slist, de bassist heeft een stijve arm, de gitarist is doof en de drummer kan niet drummen. Bovendien hebben ze elk iets wat hen uniek maakt: de zanger is veroordeeld wegens geweldpleging tegen vrouwen, de bassist is homo, de gitarist is vader, de drummer beroemd. De plot heeft weinig om het lijf: de band doet mee aan een rockconкурс en

wint. Tussendoor spelen allerlei absurde verhaallijnen, waarin regelmatig veel geweld voorkomt. Zo is er een personage dat Dikke Lul heet. Hij is de leadzanger van de band Harry Mulisch. Zijn bijnaam heeft hij niet voor niets. Op een gegeven moment wordt een meisje, een zekere Kristien, zo afschuwelijk door hem onder handen genomen, dat ze in een psychiatrische inrichting belandt. Een homoseksuele roadie van de band valt eveneens in de handen van Dikke Lul: 'Zijn reet is in tweeën gescheurd.'

Door de wijze waarop Brusselmans over de gruwelijke voorvallen schrijft, is het geweld 'lekker', omdat hij die op een ironische-afstandelijke wijze vertelt. Geweld wordt vaak niet zozeer tot in detail beschreven, maar verteld. Brusselmans houdt zich bij zulke scènes vaak niet aan het Show, don't tell-principe. Dat wordt fraai geïllustreerd door de verfilming van *Ex-drummer*, door Koen Mortier in 2007 gemaakt. In de film (7,1 op IMDb) overheerst de rauwheid. Een verkrachting door Dikke Lul is misschien grappig als je daarover leest bij Brusselmans, maar als die in beeld wordt gebracht is het niet om te lachen. Hoewel de film totaal over de top is – op een Quentin Tarantino-achtige manier, met psychedelische muziek, enorme plassen bloed en een afgehakte penis (en hij in die zin ook geweld esthetiseert) – ontbreekt de Brusselmansiaanse humor die het geweld in zijn boeken draaglijk maakt.

Wie Brusselmans' werk chronologisch leest, zoals ik gedaan heb, ontdekt dat het geweld inmiddels naar de achtergrond is verdwenen. Het lijkt alsof de personages de laatste jaren zachtaardiger zijn geworden. Ze schelden nog wel, maar extreem fysiek geweld komt haast niet meer voor. Is Brusselmans zelf ook milder geworden? Toen ik hem er op 13 november in Gent naar vroeg, antwoordde hij dat de vernietigingsdrang nog altijd in hem sluimert. Maar, zo voegde hij daar aan toe: 'Ik relativeer het ook, in de zin van: Ik heb Tania, ik heb mijn hond Eddie, ik heb mijn drumstel, ik heb een mooie vriendin. Ik wil niet als een cynische, nihilistische eikel op mijn sterfbed liggen.'

DOOR RICK HONINGS

Universitair docent moderne Nederlandse letterkunde Rick Honings werkt aan een boek over Herman Brusselmans. Op deze plek doet hij verslag van zijn vorderingen.

Opinie

Weg met het betuttelfetisjisme

Een verbod leidt alleen maar tot meer illegaal vuurwerk

De wens om Leiden vuurwerkvrij te maken is onzinnig, betogen **Max Magnée** en **Kees Verhoog**. 'Laten we stoppen met deze regelgeving.'

December was altijd de maand van Sinterklaas, vuurwerk en oliebollen, maar is sinds enkele jaren gekaapt door een groepje zuurpruimen en hun kleinburgerlijk geklaag.

Na het aanval van een kinderfeest vormt ook sinds kort het gemiep over vuurwerk een verplicht nummertje. Hoe lang duurt het nog voordat deze betuttelfetisjisten de aanval openen op onze vette, maar o-zo-lekkere oliebollen?

Er zijn partijen in de Leidse gemeenteraad die streven naar een volledig vuurwerkvrije stad. Waarom dringt het nou nooit bij de regelgevers van links tot rechts door dat dit soort repressie en verboden niet werken.

Waarom dan geen verbod op vette producten zoals oliebollen? Hart- en vaatziekten leiden immers tot meer slachtoffers dan die paar sterretjes en rotjes met de jaarwisseling. Deze weg moeten we niet op.

Dat zelfs politievakbond ACP tegen een geheel verbod op vuurwerk is geeft te denken. Een verbod zou alleen maar leiden tot meer illegaal vuurwerk. Als iets illegaal is wordt het immers veel spannender. Illegaal vuurwerk levert een veel grotere kans op schade dan het reguliere vuurwerk. Het verbieden van vuurwerk werkt dus alleen maar averechts. Aldus ACP.

Het argument dat de betuttelfetisjisten altijd ter tafel brengen is dat een vuurwerkverbod alle overlast oplost. Dit bekt natuurlijk lekker, maar de feiten liggen anders.

De overlast wordt veroorzaakt door een kleine groep onruststokers, die heus wel weer andere manieren vinden om ons feest te verzieken. Met een vuurwerkverbod bestrijd je een symptoom en niet het dieperliggende probleem. Willen we ons echt alles laten afnemen door dit groepje onruststokers?

Kijk naar een stad als Parijs. Hier geldt een algemeen vuurwerkverbod, maar daarmee is de overlast nog niet weg. Integendeel. Resultaat van het verbod en daarmee het illegaal vuurwerk tijdens nieuwjaarsnacht 2015: 3

doden, 1.067 auto's in brand en 53.000 agenten nodig om de orde hand te hebben. Dit lijkt ons onnodige schade die meer goed doet dan kwaad.

Afgelopen jaar is er voor 65 miljoen euro aan vuurwerk verkocht, oftewel; de overheid heeft ruim 13,5 miljoen euro aan btw binnengeharkt. Het alternatief is de oh zo befaamde en fantastische vuurwerkshow. Wie mag daarvoor betalen? U raadt het waarschijnlijk al: u.

Jazeker, uiteindelijk betaalt u dus alsnog zelf voor een vuurwerkshow die u helemaal niet nodig heeft. Buurman Henk schiet immers al zijn hele vakantietoelage de lucht in. De kosten voor ordehandhaving blijven of worden zelfs hoger omdat er in de hele stad moet worden gecontroleerd of het verbod wordt nageleefd. Bovendien is het illegale vuurwerk in staat grove schade aan te richten aan publieke goederen waardoor u de portemonnee weer kunt trekken.

Wij willen terug naar het Nederland van vroeger, waar we niet als kleine kinderen, maar als volwassen burgers worden behandeld. Laten we onze stad ontzetten van deze regelgeving. Een stad moet kunnen

stinken, er moet worden geleefd. Dat geldt zeker voor Leiden, immers 'bolwerk van vrijheid'. Daarom luidt onze nieuwjaarswens: weg met het betuttelfetisjisme!

Max Magnée is persvoorlichter en **Kees Verhoog** is oud-voorzitter van de Leidse afdeling van de Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie

Je verliest wat, je wint wat

Decaan van Geesteswetenschappen vertrekt naar NWO

Wim van den Doel: 'Ik ben gevraagd en ik heb het gedaan. Boeken schrijven komt vast nog wel een keertje.' Foto Marc de Haan

Decaan en hoogleraar geschiedenis Wim van den Doel verlaat Leiden en treedt toe tot het bestuur van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek. 'We zijn geen zorgenkindje meer.'

DOOR MARLEEN VAN WESEL 'Ik kan niet even aan een voorganger vragen: hoe deed jij dat, op maandag? Het wordt een totaal nieuwe baan. Ik ga het gewoon doen en dan zien we wel. Ik hoop nog twee dagen in de week in Leiden te kunnen blijven', zegt Wim van den Doel, afzwaaiend decaan van de faculteit Geesteswetenschappen.

Per 1 januari treedt hij toe tot de raad van bestuur van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO). Hij blijft hier wel hoogleraar algemene geschiedenis. NWO financiert een groot deel van het onderzoek in Nederland: jaarlijks wordt 650 miljoen euro verdeeld over zo'n 5.800 onderzoeksprojecten. NWO is bezig met een grondige herstructurering, met onder meer een nieuwe verdeling in wetenschappelijke domeinen. Ook komt er een geheel nieuwe raad van bestuur. Van den Doel: 'Met mijn collega's word ik verantwoordelijk voor NWO als geheel. Tevens word ik voorzitter van het domein sociale en geesteswetenschappen.'

Voor grote veranderingen deinsde hij ook al niet terug, toen hij in oktober 2007 aan de slag ging als interim-decaan van de faculteit Letteren. 'Paul van der Heijden (voorganger van rector magnificus Carel Stolker, red.) vroeg mij of ik binnen 24 uur decaan wilde zijn. Uiteindelijk begon ik na het weekend, zodat mijn voorganger nog zijn kamer kon ontruimen. Het was een bijzondere toestand.'

De vorige decaan had zijn plan voor herinrichting van de faculteit zien stranden in de faculteitsraad. Van den Doels missie was om een betere versie er wel door te krijgen. Binnen een jaar fuseerde Letteren

samen met de kleine faculteiten Wijsbegeerte, Kunsten en Godsdienstwetenschappen tot de Faculteit der Geesteswetenschappen, waarvan Van den Doel decaan werd. 'Er waren financiële problemen, er moest meer dan vier miljoen worden bezuinigd, maar ook organisatorische. De 26 opleidingen waren allemaal min of meer zelfstandige eenheden: het eilandrijk aan de Witte Singel. Er werd wel veel gesproken over vernieuwen, maar nu moest er écht wat gebeuren: herstructureren, bezuinigen en vernieuwen.'

Onder Van den Doel werden in de loop der jaren kleine opleidingen als Egyptologie, Assyriologie, Godegeleerdheid en Hebreeuwse en Joodse studies, ingebed in grotere. Frans, Italiaans en Duits bleven na protesten uit de universiteit en door belemmerende regelgeving uit Den

Haag, wel zelfstandig. 'In de opleiding Midden-Oostenstudies leren sommige studenten tegenwoordig minder Arabisch dan vroeger, omdat de opleiding breder is, maar daardoor wél levensvatbaarder. Assyriologie trok soms twee, soms zelfs nul eerstejaars. Ingebed is het levensvatbaar, belangrijke wetenschappelijke expertise kan behouden blijven. Je verliest wat, en je

'Het college steekt geen honderd miljoen in een zieltoegend geheel'

wint wat.' Terugkijkend vindt hij de vernieuwingen in het opleidingsaanbod een grote uitdaging. 'Met de bachelor International Studies

zijn we een grote nieuwe opleiding gestart. En in het kader van bredere masteropleidingen hebben we de geesteswetenschappenmaster International Relations geïntroduceerd. Een andere grote uitdaging was het goed laten functioneren van de verschillende geesteswetenschappen-instituten. Dat was nieuw namelijk, en nog steeds een uitdaging. Ook het proces om kleine opleidingen levensvatbaar te houden gaat verder.'

Een faculteit is nooit af, zegt hij, net als een universiteit. 'De wereld blijft veranderen, maar Geesteswetenschappen staat er goed voor. De laatste jaren was er een stevige groei, naar meer dan 7000 studenten. We worden niet meer gezien als zorgenkindje. We blijven vernieuwen, bijvoorbeeld met de ontwikkeling van de nieuwe bachelor Urban Studies. We doen er wereldwijd toe, we staan hoog in internationale rankings.

Maar er komt óók een verhuizing aan. Wat er ook gebeurt met het Lipsius, of met de woningen van de Sleutels, tussen nu en 2025 zullen hier veel bouwvakkers rondlopen. Een teken dat het goed gaat, dat wel. Het college van bestuur steekt geen honderd miljoen euro in een zieltoegend geheel.'

Maar de grootste uitdaging voor zijn opvolger, Mark Rutgers: 'De faculteit goed positioneren voor de Nationale Wetenschapsagenda, zorgen dat we meedoen aan het interdisciplinaire onderzoek rond de grote NWO-thema's, én de mensen daarvoor meekrijgen. Ik denk dat dat bij Sociale Wetenschappen gemakkelijker is dan bij geesteswetenschappers. Ik weet niet waarom, misschien een kwestie van bewustwording.'

Dat treft: Rutgers, die in de jaren tachtig wijsbegeerte studeerde in Leiden, deed zijn bestuurlijke ervaring vooral op in de Sociale Wetenschappen. Momenteel is hij nog directeur van de Graduate School of Sociale Sciences aan de Universiteit van Amsterdam. Hij begint op 1 maart in Leiden.

Van den Doel is relatief lang decaan geweest. 'Een mooie baan natuurlijk, maar bovendien: om een faculteit te voorzien van een strategie, moet je volhouden. Een nieuwe kapitein aan het roer kan de koers natuurlijk ook wel vasthouden, maar ik werd door het college van bestuur steeds weer gevraagd.'

Zijn derde termijn van drie jaar zou nog tot september 2017 lopen, maar toen belde NWO. 'En daarna nog eens. De baan van decaan is nog redelijk hands on. Neem de redding van het NIMAR in Rabat, dat wegbezuinigd zou worden. Met een goed plan en wat lobbywerk werd het een instituut van de Faculteit der Geesteswetenschappen. In de raad van bestuur van NWO zal het om abstractere zaken gaan, vermoed ik. Richting geven aan de Nederlandse wetenschap. Die moet minder verkokerd worden. Bij een onderwerp als vergrijzing horen immers verschillende technische, culturele, medische én sociale vraagstukken.'

Meedenken met Heineken over een nieuw Europa

'Ik heb het wel naar mijn zin gehad', zegt Wim van den Doel (1962) over zijn eigen studententijd. In 1987 studeerde hij cum laude af bij geschiedenis. 'Ik was een serieuze student, die graag zelf op onderzoek ging in de archieven en het fijn vond om daarover te schrijven. Ik werd begeleid door hoogleraren die er ook zo over dachten, zoals Cees Fasseur en Alfons Lammers.'

Even werd hij aangesteld als docent Amerikaanse geschiedenis, voor hij werd opgeroepen voor de dienstplicht. 'Tijdens mijn dienstplicht heb ik vooral geschreven aan het boek *Mei '40. De strijd op Nederlands grondgebied, vijftig jaar na de Duitse inval. Ik had gesolliciteerd als "reserve officier academisch gevormd"* bij de sectie militaire geschiedenis: gewoon een kantoorbaan, maar dan wel in uniform. Er waren ook militairen van het conservatorium die in de kapel speelden en ingenieurs die voor TNO met explosieven werkten.'

In 1994 promoveerde hij bij Cees Fasseur op zijn proefschrift *De Stille Macht. Het Europese binnenlands bestuur op Java en Madoera 1808-1942*. Intussen verscheen er in 1992 nog een ander boek waaraan hij samen met Henk Wesseling schreef: *The United States of Europe (a Eurotopia?)*, van Alfred H. Heineken. 'Freddy Heineken was een bijzondere man, met vele interesses. Hij stelde de Heinekenprijzen in, voor wetenschappelijke ideeën die Alfred

Nobel over het hoofd zag, maar Nobele Freddy niet.'

Nog altijd rijkt de KNAW die prijs uit, naar voorbeeld van de Nobelprijzen. 'Zelf had Heineken ook allerlei ideeën, over het ozongat, of over hoe Europa begin jaren negentig beter kon functioneren: met 75 nieuwe landen, waarop wel een soort natie te bouwen was. Dat ontwerp hebben Henk Wesseling en ik gemaakt. Niet om uit te voeren, meer als gedachteoefening. Heineken heeft het naar alle wereldleiders gestuurd en vervolgens kregen we ook brieven terug. Ach, niet het hoogtepunt uit mijn oeuvre.'

Er zouden nog verschillende publicaties over Nederlands-Indië en later over Europa volgen. 'Na mijn promotie was ik een tijdje half studietoelichting, half universitair docent. En daarna universitair hoofddocent en uiteindelijk volgde ik Wesseling op als hoogleraar.'

Later werd Van den Doel toch vooral bestuurder. 'Daar heb ik niet voor gekozen. Ik ben gevraagd en ik heb het gedaan. Het is aan anderen om te zeggen of ik het goed heb gedaan, maar ik heb er wel lol in om ervoor te zorgen dat anderen hun wetenschappelijke werk goed kunnen doen. Mij ontbreekt het daarvoor nu aan tijd. Het komt er vast nog wel een keertje van. Cees Fasseur zei: "Boeken kun je altijd nog schrijven." En inderdaad: na zijn pensioen heeft hij meer geschreven dan ervoor.'

Achtergrond

Kerstmenu's van topkoks

Culinaire hoogstandjes voor in de fusie

Hoe maak je een heerlijk maar betaalbaar kerstdiner? *Mare* vroeg twee Leidse topkoks om hun geheimtips. Ze maakten allebei een driegangenmenu voor minder dan een tientje.

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN Twee Leidse topkoks kregen een uitdaging: een driegangenmenu, wat studenten thuis kunnen maken, voor een zacht prijsje. Norbert van Dartel is acht jaar chef van zijn zaak Dartel in de Kloksteeg. Twee huizen verderop zit Lars Mieremet, met zijn zaak De Klok. Normaal ligt een avondje eten bij beide restaurants tussen de 105 en 125 euro, inclusief wijnarrangement. De inkooprijzen van deze menu's zijn hier nog geen tiende van. Voor tien personen, dus genoeg voor een studentenhuis.

Voor *Mare* maakt Van Dartel de varkenswangetjes in hazelnootkruim klaar. De vlammen slaan om het vette stukje vlees heen. 'Varkenskoontjes worden weinig gebruikt en zijn heel goedkoop', legt hij de keuze uit. Goed te doen voor studenten, dus. Of andere thuishokks. 'Het is heel zacht en er zit een beetje gelatine in, waardoor het heel lekker is als je het bakt.'

Hij maakt het bord 'op zijn Dartels' op. Oftewel: een zorgvuldig opgemaakte combinatie van rode kool, wortels, paddenstoelen (zelf geplukt: 'We gaan altijd zelf op pad om paddenstoelen te zoeken') en bieten-oliebolletjes. 'Kijk, zo kán het dus worden! Wees vooral creatief. Alle winterse garnituur past bij dit gerecht.'

In De Klok maakt Mieremet, die met zijn 26 jaar de jongste chef van Leiden is met eigen zaak, de marmer van schelvis klaar. Hij maakt het af met Skyr, een IJslandse, vetvrije yoghurt die gewoon in de supermarkt te halen is. 'Het is heel stevig, net als Griekse yoghurt. Maar wel fris, omdat er weinig vet in zit.'

Hij gebruikt alleen ingrediënten uit Europa, zegt hij. Ook de wijnen zijn Europees. 'Ik kom mijn hele leven al in Noorwegen. Ik gebruik veel ingrediënten uit Scandinavië.' Voor het studentenmenu kiest hij schelvis. 'Dat is een wintervis, dus dat is goedkoper en makkelijk te krijgen. Een hele goede combinatie met de kruiden.'

De Klok

kerstmenu voor 10 personen

Voorgerecht:
Marmer van schelvis
1 kilo schelvis filet zonder vel
1 liter pekelwater (1 liter water 100 gr zout)
1 bosje peterselie
1 bosje kervel
1 bakje skyr
1 bakje geroekte amandelen
1 zakje slamix
1 rol huishoudfolie

Bereidingswijze:
- Kook het water met het zout tot het zout opgelost is. Laat het pekelwater afkoelen tot kamertemperatuur.
- Snijd de schelvis in lange strengen van 4 cm dik en leg deze 1 uur in het afgekoelde pekelwater. Hak ondertussen de kruiden goed fijn.
- Haal na 1 uur de schelvis uit het pekelwater en spoel goed af met kraanwater. Dep de stukken vis goed droog met keukenpapier en rol de filets door de gehakte kruiden.
- Zorg dat het aanrecht leeg is en leg hier een dubbele laag huishoudfolie overheen. Leg in het midden van de folie de filets neer en rol de folie om de vis filets heen. Probeer de rol zo strak mogelijk te maken door de uiteindes naar binnen de draaien.
- Wanneer de rol strak is leg hem dan in de vriezer tot deze bijna bevroren is. Nu kan je mooie plakken snijden van de marmer. Snijden met het plastic eromheen is makkelijker voor het behouden van de vorm, haal het plastic er na het snijden wel vanaf.
- Maak met de skyr een streep op het bord. Steek hier de geroekte amandelen en de blaadjes sla in en leg de plakjes schelvis-marmer ernaast.

Drink met: Frisse Duitse Riesling of een witbier

Hoofdgerecht:
Beef wellington
3 bakjes champignons à 250 gr
2 uien
150 gr roomboter
2 kg rosbeef
2 el mosterd
2 pakjes bladerdeeg
100 gr bloem
3 eieren
peper en zout

Bereidingswijze:
- Dep de champignons met het uitje fijn.
- Verhit 25 g van de boter in een koekenpan en bak de champignonpuree 10 min. of tot al het vocht is verdampt.
- Breng op smaak met zout en peper.
- Leg een stuk plasticfolie (50 cm lang) op een snijplank.
- Leg de champignonpuree erover.
- Dep de rosbeef droog met keukenpapier en bestrooi met zout en peper.
- Verhit de rest van de boter in een braadpan en bak het vlees op hoog vuur in 4 min. rondom bruin.
- Bestrijk de rosbeef met de mosterd en leg het op de vulling.
- Rol de rosbeef strak in de folie en vouw de zijanten goed dicht. Laat 1 uur rusten in de koelkast.
- Verwarm de oven voor tot 200 °C.
- Rol het bladerdeeg op een met bloem bestoven werkblad uit tot een lap van ca. 35 x 50 cm.
- Controleer de maat door het vlees in folie erop te leggen, het deeg moet er helemaal overheen passen.
- Verwijder de folie en leg het vlees op het deeg.

Bestrijk het deeg met losgeklopt ei en rol het bladerdeeg om het vlees, druk dicht en bestrijk met ei.
- Bak het op de bakplaat met de naad naar beneden ca. 30 min. in het midden van de oven gaar
- Laat uit de oven minimaal 10 min. rusten.
- Snijd de Beef Wellington in plakken.

Drink met: Valpolicello Classico of Primitivo uit Puglia. Of donker bier, bijvoorbeeld Stout

Dessert:
Witte stoofpeer
10 stoofperen
1 fles witte wijn
500 gr suiker
1 steranijs
1 vanillestokje
1 kaneelstokje
1 liter water

- Schil de peren, halveer ze, verwijder het klokhuis, maar laat het steeltje eraan zitten.
- Breng de peren met de wijn, suiker, steranijs, water, het vanillestokje en kaneelstokje tegen de kook.
- Pocheer de peren op laag vuur 1,5 uur zachtjes, tot ze gaar en glazig zijn.
- Laat de peren in het pocheervocht afkoelen.

Chocolade saus
- 250 ml slagroom
- 200 gr pure chocolade
- Breng in een steelpan de slagroom tegen de kook aan en voeg de chocolade toe.
- Laat de chocolade op laag vuur in de warme room smelten.
- Roer tot een gladde chocoladesaus.

Vanille ijs
- 1 liter vanilleroomijs
- Serveer de stoofpeer met de pure chocoladesaus en een bol vanilleroomijs.

Drink met: Een goed gekoelde Ruby Port

Totaalprijs: €8,50 - 9,50

Foto's Taco van der Eb

voor een prikkie

Dineren zoals het heurt

Eet smakelijk? Nee dus, want dat is een bevel, en bovendien een belediging naar de kok, zegt etiquettedeskundige Jan Jaap van Weering.

'Etiquetteregels zijn er niet om het moeilijker te maken, ze geven juist houvast', zegt Jan Jaap van Weering. Sinds 2008 geeft hij met zijn consultancy *Distinguished* etiquetetrainingen. Aan accountmanagers, ondernemers, studenten, militairen, ambtenaren, diplomaten, burgemeesters en als vrijwilliger aan kansarme kinderen in de WeekendKlas. Na mijn masterclass kom je niet meer in een situatie waarin je tóch een smoking had moeten dragen. Of een jurk die net over de knie valt. Ik zeg altijd: tenue correct, vertrouwen gewekt.'

Wat is de grootste faux pas bij een diner?

'Mensen leggen hun servet niet direct op schoot. Als de bediening met twee volle handen arriveert, blijven ze gewoon doorpraten, terwijl dat servet nog op het bord ligt. Wat ook slordig is, is je bestek op de bordrand laten rusten, met het uiteinde op tafel: "roeien" of "bruggen bouwen". Je dient je tafelzilver binnenboord te houden: in een omgekeerde letter V. En eigenlijk met de snijkant naar binnen. Ridders draiden hun mes immers naar buiten om direct te kunnen uithalen als er ruzie losbarstte.'

Zijn alle etiquetteregels zo oud?

'Zeker, uit de riddertijd. Net als het klinken van glazen: nadat aan tafel besproken was of er een oorlog zou komen of een wapenstilstand, werd er geklonken. Mocht iemand gif in een beker gedaan hebben, dan zou dat in alle bekken terecht komen. De voorschriften zijn nergens officieel vastgelegd. Nou ja, in mijn boek *Distinguished look at...* natuurlijk. Maar eigenlijk dient elke generatie de regels opnieuw te waarborgen voor de volgende.'

Verandert er nooit iets?

'In China vond men het direct uitpakken van cadeaus altijd gretig overkomen en bovendien zou je het van een gezicht kunnen aflezen als iemand het niet mooi vindt. Tegenwoordig gaan foto's met het uitgepakte cadeau via Facebook juist heel China door. Maar het snelle bereik van social media is geen excuus om fatsoensnormen weg te laten. E-mailen kan ook in stijl, volgens de netiquette. Ook op Facebook vaak ik ervoor mensen niet te snel te tutoyeren. In zakelijke setting moet het initiatief daarvoor immers uitgaan van de belangrijkste persoon, privé vanuit de oudste.'

Wat als je niet weet hoe het heurt?

'Kijk even hoe de gastheer of de gastvrouw het doet, of een tafelgenoot. En voor je aan de wijn begint: wacht even tot het diner is geopend. Goede tafelmanieren vallen niet op, ontbrekende wel, dat zeg ik ook altijd. Omgekeerd: iemand die zich stoort aan de tafelmanieren van een nieuwe schoondochter, adviseer ik niet om direct aan tafel regels uit te vaardigen. Dat maakt de sfeer niet prettiger en ik vind dat je mensen in hun waarde moet laten. Maar ik zou het achteraf wel even ter sprake brengen. In de vorm van een advies dan, niet als bevel. Sowieso, of je nu ijskast of koelkast zegt; beurs of portemonnee: met dergelijke woordkeuzes om standsverschillen te laten blijken, moet je anderen nooit in verlegenheid brengen. Dan heb je het namelijk niet begrepen.'

En hoe zeg ik nu netjes: "Eet smakelijk"?

'Meestal zeg ik zelf: "Ik wens u een genoeijlijke avond toe." Maar je kunt ook gewoon een toast uitbrengen. Houd het waardig en stijlvol, maar vooral: nooit langer dan zes minuten. Dat is voor de mensen in de keuken niet fijn en aan tafel zit niemand te wachten op een preek. En om ruzies te voorkomen, praat je aan tafel niet over politiek, religie, ziektes, oorlog, geld en seks. Blijft weinig over, hè?'

DOOR MARLEEN VAN WESEL

Prijsvraag! Onder de thuisboks die uiterlijk op 1 januari op Facebook een kiekje met Mare delen van een van de gerechten op deze pagina, verloten we een exemplaar van het boek *Distinguished look at... zakelijke (internationale) etiquette & omgangsvormen* van Jan Jaap van Weering. Op 28 december is hij weer te zien in het televisieprogramma *Hoe heurt het eigenlijk?*

Dartel

kerstmenu voor 10 personen

Voorgerecht:

Gerookte zalm met eiersalade en rucola

1 kg gerookte zalm, in plakjes
2 grote zakken rucola
10 eieren
1 bos bieslook
Mayonaise
Peper en zout
Olijfolie

Bereidingswijze:

- Kook de eieren 5 minuten, tot ze net aan hard zijn.
- Hak de eieren met een mes in stukjes. Het moet een prutje worden.
- Meng de eieren met mayonaise tot het een smeuge substantie is.
- Meng het met peper en zout.
- Snij de bieslook fijn en meng deze er doorheen. De bieslook moet als laatste, anders wordt de salade te 'uig'.
- Opmaak: Leg een handje rucola met een beetje olijfolie op het bord. Leg daarop de eiersalade. Leg daarop de plakjes zalm.

Drink met: Chardonnay

Hoofdgerecht:

Varkenskoontjes met hazelnootkruim

De koontjes moeten gestoofd worden, dus begin er ruim van tevoren mee!
20 varkenskoontjes (varkenswangetjes). Dat is ongeveer 2 kg. Vraag de slager
1 fles rode wijn, mag de goedkoopste zijn
200 gram boter
2-3 bakjes hazelnoten (als je op de markt haalt, 2 grote handen. Denk 15 hazelnoten pp)
Olie of boter om in te bakken
Halve bol knoflook
Laurierblad
Takje rozemarijn of tijm, een van de twee. Is allebei lekker
Peper en zout

Bereidingswijze:

- Braad de koontjes aan, zodat ze bruin aan de buitenkant zijn. Breng op smaak met peper en zout
- Haal de koontjes uit de pan en leg ze apart.
- Eerst de jus: blus af met rode wijn, de hele fles mag erin. Gooi een laurierblad en de halve bol knoflook (met schil en al) erbij.
- Inkoken tot het tot de helft gereduceerd is.
- Leg het vlees in een stoofpan, of andere pan waar een deksel op kan. Giet de jus erbij.
- Vul het aan met water, tot het vlees net onder water staat. Doe er een takje rozemarijn of tijm bij. Zet het vuur aan.
- Laat het geheel 6 tot 8 uur sudderen op een laag pitje.
- Pak ondertussen de hazelnoten. Leg ze op een bakplaat en rooster 6 minuten in oven op 180 graden.
- Hak ze tot het een kruim is. Dat kan met een staafmixer of keukenmachine. Anders kan je ze ook pletten met de onderkant van een pan.
- Haal het vlees eruit en laat afkoelen. Het vlees moet stevig en koud worden. Leg het desnoods in de koelkast (maar niet direct uit de pan). Bewaar het stovocht!
- Bak het vlees opnieuw in olie of boter, tot het bruin en een beetje krokant is aan de buitenkant.
- Haal het vlees uit de pan en haal het direct door het hazelnootkruim. De kruim blijft dan aan de buitenkant plakken.
- Kook de rest van het stovocht in, tot er nog ongeveer een kwart van over is.
- Doe er 200 gram boter bij, en mix het geheel met een staafmixer. De boter bindt de jus.
- Eet met winterse garnituur naar keuze. Alles kan. Wortels, champignons, bietjes, ui en rode kool.

Drink met: Merlot, of Westmalle dubbel of tripel

Dessert:

Warm chocoladetaartje

Nodig: 10 koffiekopjes die in de oven kunnen, of andere bakvormen met dezelfde hoogte. Muffinvormpjes zijn te laag!
Spatel, (elektrische) garde of keukenmachine, zeef

500 gram boter
10 eieren
10 eidooiers (of 200 gram)
250 gram kristalsuiker
500 gram pure chocolade
100 gram bloem
Boter om bakvormpjes mee in te smeren
Extra suiker voor in de bakvormpjes

Bereidingswijze:

- Breek 10 eieren in een kom met de suiker. Leg de kom in heet water zodat het au bain-marie opwarmt.
- Klop het geheel warm met een garde, tot het op lichaamstemperatuur is, of ietsje daarboven. Het liefst machinaal, met een elektrische garde of keukenmachine, maar met de hand kan ook. Je krijgt een schuimige massa.
- Smelt ondertussen de boter met de chocolade au bain-marie. Het moet helemaal smelten. Vergeet niet te roeren zodat de boter en de chocolade goed mengen.
- Meng de dooiers met een spatel door de ei-suikermassa.
- Meng de eiervormpjes met het gesmolten chocolademengsel.
- Zeef de bloem en spatel het door het mengsel. Je krijgt nu een soort cakebeslag.
- Smeer de koffiekopjes of bakvormpjes in met boter.
- Haal de binnenkant van het kopje door de suiker, zodat er aan de binnenkant een laagje suiker blijft plakken.
- Vul ze tot 3/4 met beslag.
- Bak 9 minuten op de 180 graden. Haal ze uit de oven en laat een kwart rusten.
- Door het rusten is de inhoud een beetje gekrompen. Als het lukt, keer het kopje om en laat het taartje heel voorzichtig loskomen. Als het niet loskomt, serveer het in het kopje. Uitlepelen is ook heel lekker, het taartje is nog zacht van binnen.

Drink met: Muscatel of banyuls

Totaalprijs: €725 - 8,75

A thousand times: NO!

Graffiti activist receives prestigious award

Egyptian-Lebanese artist and PhD student Bahia Shehab (1977) took to the streets of Cairo following Egyptian's revolution. And made her mark – graffiti art – on them, always with the same word: NO!

BY MARLEEN VAN WESEL “When they started killing people on the streets, I realised I had to make a decision: should I describe everything from a distance or should I join the revolution and become part of history? The choice wasn't hard to make”, recalls Bahia Shehab.

On 25 January 2011, revolts broke out against the regime of Hosni Mubarak, Egyptian's president. In the preceding month, a wave of uprisings had been sparked by the Jasmine Revolution in Tunisia; they were soon given the hopeful name “Arab Spring”. On 11 February, after thirty years of his rule, Mubarak announced his abdication.

“The government resigned”, says Shehab. “It looked as if we would get something new. But, in hindsight, perhaps only the façade changed.” For the first few months, she didn't get involved. “I only recorded what was going on.” Then she decided that she *must* take action. She went out onto the streets and left a message on a wall: the Arabic character for the word “NO”.

Today, in Amsterdam, she will receive the Prins Claus Award for her commitment to culture and development. On Tuesday, she visited Leiden University Centre for the Study of Islam and Society (LUCIS) to give a lecture.

“I have been studying the history of Arabic calligraphy for some time. There are many variations of the letter for the word ‘NO’ and I became intrigued: I wanted to find out whether I could find a thousand versions of it in all that had ever been written in Arabic writing. I searched through libraries and museum and university collections – luckily much is online these days. Most of all, I used Bernard O’Kane’s database, with buildings from all over Cairo.

O’Kane works at the American University in Cairo, where Bahia went to university too, and where she is now a senior lecturer. “In the

meantime, I'm still working on my dissertation in Leiden, on the Lettrist movement; they used calligraphy back in the fifties and sixties to disseminate their message.”

All those “NO”s were collected together in the art installation *A Thousand Times No*, which was displayed in Haus der Kunst in Munich in late 2010. She also presented them in her book *A Thousand Times NO: The Visual History of Lam-Alif*, which she published in the same year. In 2011, she sprayed the “NO”s from her book onto the walls of Cairo, always together with a small message explaining the issue it addressed.

“The things every normal person says ‘No’ to but that still happen: bullets, street massacres, ripping

women's clothing.” One of her most famous images contains a blue bra, following footage of riot police using so much violence against a woman that she only had a blue bra left to cover her upper body. Shehab estimates that she must have done about 35 of those paintings, which did not have any repercussions for her other work. “We are lucky that the American University encourages us to express ourselves, in fact.”

When asked whether she has ever been arrested, she responds matter-of-factly. “I'm still here. If I had been arrested I wouldn't be here. There were lots of people about then. We protected each other by being there. You could easily fade into the crowd.”

She was just one of many people

who used paint at the protests. “Between 2011 and 2013, there was a flourishing scene, with as many as a hundred artists in Cairo, I think. Not any more: most are still working as artists, but have mainly left Egypt. Or they're in Egypt, but don't have a political message, because you can't anymore.”

There's nothing to see on the walls. “Everything's been painted over. We live in a nice and clean city now. Meanwhile, the Egyptian pound, our currency, has gone adrift. I think people here deserve better.”

She still leaves “NO” tags on walls, but by invitation, and in other cities. “For instance, I left some in Vancouver, New York and Madison in Wisconsin. I add other messag-

es now, from poems, about where we all stand, the current state of affairs. I've continued that scheme in Marrakesh, Tokyo, Istanbul and Beirut. Next week, I'm painting a wall in Amsterdam. I already know what I'm going to say, but my lips are sealed for now.”

You can learn more about the NO project in the documentary *Nefertiti's Daughters* (2015) and in Shehab's TED Talk from 2012. She isn't completely done with it yet. “Sometimes you need to let things go, so they can go their own way. I've been working on all sorts of other art projects with a political message since 2012 and I'm sure there will be even more ideas later. But I'll always be involved in the ‘NO’ signs – they have a special place in my heart.”

No noodles at the greasy spoon

BY MONICA PRELLER “Most Chinese students come to the Netherlands because the education is good and because nearly everyone speaks English. The Chinese government encourages students to go abroad, too”, Jichao He (28), president of the Leiden branch of the Association of Chinese Students and Scholars in the Netherlands (ACSSNL), explains. “You get a grant – that's how the government is trying to fill up the gaps in China's knowledge.” He travelled to the Netherlands to work with his supervisor on his research into toxicology for his dissertation.

Not all the students return to their native country. “It depends on the individual”, claims Weiwen Zhong (25, Industrial Ecology). “Some students want to do their bit for China while

others go looking for a job here. One of our members has even married a Dutchman.”

How to look for job in a country thousands of miles away and other essentials were explained on Saturday at a seminar hosted by ACSSNL. As three Chinese alumni gave some forty guests their tips for living in the Netherlands, Chinese, with a light sprinkling of English words such as “business”, “analysis” and “traineeship”, was the only language to be heard at the Pavilion of Museum Volkenkunde.

“I'm picking up some very useful things”, says Mingming Gao (23, ICT in business). “Particularly the second speaker had some good stuff. It's handy to know how to get your driver's licence or find a GP here.”

For Lin Jiang (28, PhD in chemistry), information about Dutch social values is crucial. “It's important to have a connection with your fellow students or colleagues. Chinese students tend to be very focused on their work.” However, for some people, social contact it wrought with difficulties. The slide on the screen shows the words “party” and “coffee break”.

“Language is often a problem: English is more difficult for Chinese people than it is for Dutch. And in China, we don't have the custom of getting together with your colleagues”, 29-year-old physicist Yojei explains. “Some students find it so hard they avoid coffee breaks and don't go to parties.”

He himself enjoys the study climate here. “The balance between

your private life and work is less stressful. And I've the impression that you can be more independent in the Netherlands, freer. The Dutch complain a lot, and they don't hide their opinion of the government. In China, you have to be careful about that.”

One thing he is less enthusiastic about is the food. “You have less choice when you go to a cafeteria. They don't have noodles. They sell fried snacks, like croquettes, which I don't really like.”

Where can you get good Chinese food? Yojei: “There are a few places. Woo Ping, in particular, is good.” Zhong says that language is the biggest challenge. “I'm doing a traineeship at Accenture, a consultancy firm. Everyone usually speaks Dutch

there. I would like to learn Dutch too, but I have hardly any time for it.”

However, the students are happy with the way the Dutch structure everything. “The Dutch are very organised. They work with schedules”, Jiang adds. “There are at least two coffee breaks every working day. I think it's interesting to see that, even though the Dutch working day doesn't start early and people take coffee breaks, they still manage to do a lot of work.”

There is even a break in the seminar, with tea, coffee, crisps and even *pepernoten* and *stroopwafels* put out on a table. “The sweet things are nice, but for the rest, I don't really like Dutch cooking. I would like it if my canteen served more Asian food,” Jiang sighs.

Ik lach de lul uit mijn broek

De fantastische binnenrijm van The Jerry Hormone Ego Trip

Oud-student Nederlands en schrijver Jerry Hormone (34) speelt al achttien jaar in bands. Met de The Jerry Hormone Ego Trip breekt hij nu door.

DOOR VINCENT BONGERS 'Ik denk tijdens de seks soms: waar zijn we nu eigenlijk mee bezig? Het lijkt wel alsof we een circusact zijn. Kan het niet wat minder extreem? Straks springt ze nog door een brandende hoepel. Waar is de liefde? En waar is de tederheid?'

Vandaar dus het openingsnummer 'Tederheid' op de plaat *Stout! Stout! Stout!* van The Jerry Hormone Ego Trip. 'Ik twijfelde wel of we daar de plaat mee moesten beginnen, geeft zanger en tekstschrijver Jerry Hormone *himself* (echte naam: Jeroen Aalbers) toe. 'De zin: "Het moet wel in je kont, anders kom ik niet klaar" vinden mensen misschien wel onwijs lomp. Het nummer is zeker niet lomp bedoeld. Ik ben best een gevoelige jongen. Het is niet zoals muziekblad OOR schrijft dat de epee slechts vol staat met "Rotterdamse vuilbekkerij". Ik lees geen woord over die fantastische binnenrijm waar ik zo mijn best op heb gedaan. Want ik zie mijzelf als een groot dichter... Nee hoor, dat is gelul.'

Stout! Stout! Stout! staat vol met catchy *sixties* beat. Hormone speelde eerder in punkrockbands als The Apers en Anne Frank Zappa. 'Ik ben ooit mijn eerste bandje begonnen

om met teringherrie mijn ouders te zieken. We oefenden in de schuur, ze werden er helemaal gek van. Nu wilde ik graag *sixties* garagerock maken. Het was niet makkelijk om bandleden te vinden. "Nee, dan kan ik niet, want dan moet ik op mijn dochter passen," zei de een. "Ik kan niet, dan sta ik achter de bar omdat mijn kunstenaarsleven is mislukt," zei de ander.

Totdat hij als jurylid optrad bij een bandjeswedstrijd. 'Toen kwamen er opeens vier ventjes van een jaar of zeventien met goedkope instrumenten op: The Tumbles uit Gouda. En die speelden te gekke jaren zestig *beat*, 100 procent ouwelullenmuziek. Zo goed, *my mind was blown*. Ze wonnen uiteraard en toen ik er maar niet in slaagde muzikanten te vinden, dacht ik aan hen. Ze waren

gelijk enthousiast, dus pak ik nu elke week de trein naar Gouda om te repeteren. Het zijn hele brave jongens, haast te braaf. Ze moeten mij na het optreden de bus indragen. Ik zou dit echt niet kunnen doen met vier Jerry Hormones van twintig jaar.'

Het nummer 'Atresia ani' bevat een gedicht met de strofe 'Bananen poepen niet, en hebben dus geen bananus.' Hormone, tevens auteur van de kinderboekenreeks *Borre* en de verhalenbundel *Het is maar bloed*: 'Het gaat niet om het gedicht, maar om de in- en outro. "Jerry Hormone leest een gedicht voor," zingt de band dan. En na de voordracht: "Jerry Hormone las een gedicht voor." Wim T. Schippers had ook altijd zulke domme jingles in radioprogramma's als *Ronflonflon* (avec Jacques Plafond).'

Plots gloort nu de doorbraak van de Ego Trip. De band krijgt veel aandacht en dook al op bij *De Wereld Draait Door*. 'Ik maak al achttien jaar muziek. Vaak willen bladen niet eens over punk schrijven. Dat is nu anders. Het helpt ook dat platenlabel Excelsior ons heeft getekend. Dat zijn handige Harries die de vinger in heel veel muzikale papjes hebben. We spelen nu zelfs bij beleegen radioprogramma's als *Avro Tros Muziekcafé*. Dan treed je op na zo'n Marco Borsato-kloon. Dan lach ik mijn lul uit mijn broek, natuurlijk.'

The Jerry Hormone Ego Trip
Gebr. De Nobel
Vrij 30 dec, € 10

Wel jammer voor Urbanus

Fleddy Melculy HAAT JAZZ en trendy T-shirts van Metallica

Vlaams metalfenomeen Fleddy Melculy komt naar Gebr. De Nobel. 'DIT LIEDJE HEEFT MAAR ÉÉN NOOOOOOT! OKÉ, DIT LIEDJE HEEFT TWEE NOTEN!'

DOOR MARLEEN VAN WESEL 'Wacht even, ik ben nog iemand aan het buitenlaten', zegt Jeroen Camerlynck aan het begin van het interview door de telefoon. 'Urbanus, om precies te zijn.'

Lang voor Camerlynck in 2016 doorbrak met zijn metalband Fleddy Melculy, nam hij met zijn andere band, De Fanfaar, als eerste nummer een Urbanus-cover op: 'Gigippeke van Meulebeik'. Sinds 2013 toerde De Fanfaar regelmatig als begeleidingsband met de Vlaamse cultheld. (Beluister binnenkort vooral Urbanus' kerstklassieker 'Bakske vol met stro.') 'Je krijgt niet elke dag de kans om met je jeugdheld dingen te doen, laat staan op podia voor duizenden mensen te spelen', zegt Camerlynck. 'Nu ligt het even stil. Plannen voor een nieuwe plaat van De Fanfaar in 2016, staan door het hele Fleddy-verhaal in de koelkast.'

Volgens de apocriefe versie van dat 'Fleddy-verhaal' schonk de geest van Dimebag Darrell (de vermoorde gitarist van Pantera) aan Fleddy Melculy, buitenechtelijke zoon van (Metallica-drummer) Lars Ulrich en (vrouwelijke metalpionier) Lita Ford, superkrachten om de metal te redden.

Maar eigenlijk ging het zo: 'Fled-

'Sorry, wij zijn geen Chinese Queen-tributeband.' Foto Nathan Dobbelaere

dy Melculy is wat groter geworden dan ik had verwacht. Dat is het 'm nu juist: er was niks gepland. Ik had een paar nummers geschreven en we moesten nog repeteren om daarmee op te treden.'

Tot hij op een ochtend in januari 2016 alvast één nummer aan de wereld liet horen: 'T-shirt van Metallica.' 'Die avond was de *lyric video* al viraal gegaan.' In februari volgde de EP *Wat de fok?* en in september het album *Helgië*.

'De bandnaam vond ik ooit in een komisch boekje. Totaal geen idee meer welk. Inmiddels is het

een running gag dat ik bij optredens zeg: "Voor degenen die ons niet kennen: sorry, wij zijn geen Chinese Queen-tributeband."

Over de teksten denkt hij niet te hard na. 'Zo ontstaan ze dan ook. Ik maak me gewoon al jaren druk om mensen die band-T-shirts dragen zonder iets van de muziek te weten. En over mensen die met rotsvaste overtuiging beweren vegetariër te zijn, maar wel vlees eten. Of BMW-bestuurders die hun richtingaanwijzer niet gebruiken.' Het resultaat is opvallend verstaanbaar voor het genre, en voor wie dat niet vindt,

zijn er inmiddels meer lyric video's. Zo luidt de volledige tekst van het nummer '1 noot': 'DIT LIEDJE HEEFT MAAR ÉÉN NOOOOOOT! OKÉ, DIT LIEDJE HEEFT TWEE NOTEN!' En uit het nummer 'Ik haat jazz': 'IK HAAT JAZZ! Dat zijn niet eens liedjes maar gewoon gezeik! IK HAAT JAZZ!'

Camerlynck's eigen muzieksmaak beslaat overigens 'een zeer breed spectrum aan idolen'. 'Zolang er maar een zware emotie in zit, maakt het mij niet uit of het beenharde metal of frêle songs zijn.' Maar komend jaar houdt hij zich nog bezig met dat eerste. 'In 2017 gaan we vooral heel veel optreden, ook in Nederland. We spelen nu in de clubs waar we vorig jaar nog kwamen met De Fanfaar en Urbanus, *allez*: Urbanus. In april hebben we trouwens ons eigen festival in de Brusselse concertzaal Ancienne Belgique, *Fleddypalooza*. Ondertussen schrijf ik aan een nieuwe Fleddy-plaat, maar die zal nog niet in 2017 verschijnen.'

Wat vindt Urbanus er eigenlijk van dat hij zijn begeleidingsband voorlopig kwijt is? 'Nietegenstaande dat het niet zijn meest favoriete muziek is, is hij toch een groot fan. Dat we de meest banale problemen kunnen opblazen tot *first world problems*, dat vindt hij heel goed. Van iemand als Urbanus is dat tof om te horen.'

Fleddy Melculy + Rectum Raiders
Gebr. De Nobel
vrij 16 december, 19.30, €12,50

FILM

Zie <http://www.bioscopenleiden.nl/>

MUZIEK

GEBR. DE NOBEL
Fleddy Melculy & Rectum Raiders
Vr 16 december, 19.30, €12,50
Superstijl
Vr 16 december, 0.00, €10,-
Weihnachten: bier, worst en gluhwein
Ma 26 december, 23.00, €12,50
AA Nights: The Sweet Release of Death; Charlie & The Lesbians e.a.
Do 29 december, 20.00, €7,50
The Jerry Hormone Ego Trip
Vr 30 december, 20.00, €10,-
Blaudzun
Vr 30 december, 20.00, €21,50
VRIJPLAATS
Deutsche Ashram & Bruno Ferroxavierdasilva
Vr 16 december, 21.00, €5,-
Betondorp IV (dubstep/drum&bass) X-Mas Edition
Za 24 december, 22.00, donatie
QBUS
De B-kant Albumrelease & Rikkert Meilof
Vr 16 december, 20.30, €7,50 (incl. cd)
De X: Magda Mendes presenteert Portugese liederen
Zo 18 december, 14.00, €12,50
Zappy New Year Show - Zappatika
Vr 13 januari, 20.30, €10,-
PIETERSKERK
Bachacademy
Di 20 december, 19.00, €15,-
VELVET MUSIC LEIDEN
Instore: Blaudzun
Vr 30 december, 13.00
SCHELTEMA
ChocoJazz - Live in Leiden: Vivienne Aerts & ChocoTed
Za 7 januari, 20.00, vanaf €20,-

THEATER

THEATER INS BLAU
Kassys: Total Eclips of the Heart
Vr 16 december, 20.30, €15,-
IMPERIUMTHEATER
Yvonne, prinses van Bourgondië
16, 17, 22, 23 en 24 december, 20.30, 18 december, 15.00, vanaf €10,-

DIVERSEN

EKKLESIA - RAPENBURG 100
Christmas Student Diner Special
Vr 16 december, 18.30, opgeven via waltherbergering2013@gmail.com
GEBR. DE NOBEL
VNTG Kilosale
Za 17 december, 11.00, €5,-
HORTUS
Wintercollege: Azië thuis met De Groene Prins
Zo 18 december, 14.30, €1,50, aanmelden via hortusleiden.nl
LIPSIOUS
Stadium Generale - Naomi Ellemers: De jacht als metafoor in organisaties
Ma 19 december, 19.30, gratis
Stadium Generale - Bernard Steunenberg: Fortress Europe n eeds its citizens
Wo 21 december, 19.30, gratis
KAMERLINGH ONNES GEBOUW
Justus Lipsius: Nawoord Wilders-proces met Paul Cliteur & Meindert Fennema
Di 20 december, 19.00
STADHUIS
Tentoonstelling: Taalmuseum Leiden
t/m 6 januari
UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK
Tentoonstelling: Praag rond 1600
T/m 10 januari
VOORAF EN TOE
Tentoonstelling: The North Koreans. Glimpses of Daily Life in the DPRK
t/m 10 januari 2017
MUSEUM VOLKENKUNDE
Tentoonstelling: Wereld vol veren
t/m 5 maart 2017
SIEBOLDHUIS
Overzichtstentoonstelling Utagawa Kunisada
t/m 5 maart 2017
Casper Faassen: De dingen die voorbij gaan
t/m 4 juni 2017
RIJKSMUSEUM VAN OUDHEDEN
Tentoonstelling: Koninginnen van de Nijl
t/m 17 april 2017

Het Clubje

V.l.n.r.: Barend Spanjers, Thomas Castermans, Olivier Baard, Mats Weijnen en Bram Berends. Adriaan Franx staat niet op de foto. Foto Taco van der Eijl

Column

Geletterde gladiatoren

Het Groot Dictee Der Nederlandse Taal gaat niet over de Nederlandse taal. Over geen enkele taal, trouwens. Taal, zover daar een definitie van is te geven, is een enorm complex communicatiesysteem - bestaande uit tekens (gesproken dan wel geschreven), die samen een geheel vormen en zo gedachten over kunnen brengen.

Spelling heeft hier niets mee te maken. Deze door een hoger orgaan opgelegde regels zouden niet kunnen bestaan zonder taal, terwijl taal wel zou kunnen bestaan zonder spelling.

Het Grote Kommer en Kwel Dictee is in 1990 in het leven geroepen door De Nederlandse Taalunie, de NOS en de Volkskrant. Want als organisatie die regels opstelt voor een taal, wil je natuurlijk wél dat de sprekers van die taal, die regels ook naleven. En wat drijft de oermens nou meer dan een wedstrijd?

De Eerste Kamer als arena, de pen als wapen. Want inderdaad, opletende lezer, dat hoger orgaan van een paar regels terug, is De Nederlandse Taalunie. Twee partijen met een beetje aanzien die het in de media kunnen brengen en je hebt het: geletterde gladiatoren als volksvermaak. Met een dwingend tintje: 'Schrijft u thuis vooral ook mee! Op papier, of op de laptop. Maar zonder spellingcorrector hè? Die opgelegde regels moet u nog wel uit het hoofd kennen.'

Geheel volgens plan zullen er ook komende zaterdag weer heel wat Nederlanders en Vlamingen voor de televisie zitten. Of de laptop, want een televisie hebben is het nieuwe roken. Het schrijfgerei stevig vast in een zwetend handje, het papier op schoot. Aandachtig luisterend naar Arnon of Adriaan, gaan ze zich na de tweede zin dingen afvragen. Is dit potlood lang en scherp genoeg om tot het hart te geraken? En als dat niet het geval is, kunnen de ogen er dan mee worden uitgelepeeld?

Nu, ik snap dat er mensen 's nachts wakker liggen van die grote boze tremelekortkomingen en grammaticagebreken. Misschien kijk je wel een heel jaar lang uit naar die ene dag in december, gaat het bloed in je aderen sneller stromen bij het horen van het woord *przewalskipaard* en haal je enorm veel voldoening uit een tekst met minder dan twintig spelfouten.

Dat vind ik helemaal oké. Er is al zoveel ellende in de wereld, dat ik die mensen de vreugde niet wil onthouden. Ik ben de slechtste niet. Het Groot Dictee der Nederlandse Taal, gaat niet over taal. En daarom stel ik een naamsverandering voor: Het Groot Dictee der Nederlandse Spelling Dat Dus Niets Met Taal Te Maken Heeft.

FEMKE BLOMMAERT is student taalwetenschap

'Hoe spastischer, hoe leuker'

De Beerenboot, Rapenburg 57

Thomas Castermans (rechten en chi- nees, 23): 'We versieren elk jaar het huis voor kerst. De steeg naast ons is de drukste steeg van Leiden, die willen we gewoon wat gezelliger maken.'

Barend Spanjers (21, economie en bedrijfseconomie, VU Amsterdam): 'Het geeft wel een fijn kerstgevoel als ik thuiskom.'

Adriaan Franx (20, geneeskunde): 'Eigenlijk zijn we het enige huis dat het doet.'

Mats Weijnen (19, rechten): 'We krijgen elk jaar weer veel opmerkingen. Veel mensen komen langs om te zeggen dat ze het leuk vinden. We hebben ook een speakertje buitenhangen, voor kerstmuziek.'

Franx: 'Dat hebben we niet altijd. Een huisgenoot die aan de overkant werkt

zei dat zijn collega's vroeger waarom we het een keer niet hadden. Die vonden het leuk.'

Castermans: 'Maar niet iedereen. Als mensen klagen, zetten we het uit. Het is de discussie niet echt waard.'

Weijnen: 'Het is een traditie. In welk jaar is dit eigenlijk begonnen?'

Castermans: 'Twintig, vijfentwintig jaar geleden?'

Weijnen: 'Toen mijn vader hier promoveerde deden ze het geloof ik al.'

Castermans: 'Ik hoorde ooit dat dat het is begonnen als een *battle* met Gerecht 5. Die hadden grote kerstmannen voor de deur enzo. Maar ik weet eigenlijk niet of dat waar is, we hebben het in ieder geval niet meegemaakt.'

Franx: 'We hebben ergens een complimentje van de universiteit hangen, uit

1995. Dus in ieder geval al meer dan twintig jaar.'

Castermans: 'De versiering blijft wel redelijk hetzelfde elk jaar.'

Franx: 'We hadden vroeger wel lichtgevende herten op het dak. Die stonden vast in een bierkrat. Maar die zijn een keer met krat en al naar beneden gevallen. Dat werd te gevaarlijk, dus dat doen we niet meer.'

Castermans: 'Het wordt wel steeds knipperender. Hoe spastischer, hoe leuker.'

Franx: 'We hebben dit jaar voor het eerst spullen uit China gehaald. De twee lange stroken met knipperlichtjes hebben we daar besteld. Dat is veel goedkoper. In Nederland ben je dan zestig euro kwijt, en gaat de helft binnen een jaar kapot. Als je ze uit China haalt, kost het vijf euro,

met acht euro verzendkosten. Het is dan wel aankijken of het ook echt aankomt.'

Weijnen: 'Uiteindelijk hangen we alles met zijn twaalfen op. De eerstejaars moeten wel beginnen met alles uit de knoop halen enzo, maar de ouderejaars helpen altijd mee. Die weten ook hoe het versierd moet worden. Is ook wel gezelliger zo.'

Franx: 'We hebben vorig jaar, voor het kerstfeest van Minerva, in de steeg een borrel gegeven. We hebben pannenkoeken neergezet, en bevriende huizen en buurtbewoners uitgenodigd. De steeg stond helemaal vol. Dit jaar kwam het jammer genoeg niet uit.'

Castermans: 'Misschien volgend jaar weer.'

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN

Bandirah

